

**PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O VOLITVAH V DRŽAVNI ZBOR**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

V sodobnih demokratičnih ureditvah so volitve eden najpomembnejših izrazov ljudske suverenosti in nujen pogoj za demokratično oblikovanje najpomembnejših državnih organov, zlasti predstavniškega telesa. Volitve volivcem omogočajo neposreden vpliv na sestavo parlamenta, s tem pa tudi vpliv na odločitve, ki jih ta sprejema. Volilni sistem v Republiki Sloveniji ureja zakon, ki ga sprejme Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev. Zakon o volitvah v državni zbor obsega določbe o tem, kdo ima volilno pravico, kako so organizirane volitve, kako se delijo mandati, kako je zagotovljeno varstvo volilne pravice ipd. Peti odstavek 80. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ustava)¹ določa, da se poslanci, razen poslancev narodnih skupnosti, volijo po načelu sorazmernega predstavnštva ob štiriodstotnem volilnem pragu za vstop v državni zbor, pri čemer imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom.

Ustava v prvotnem besedilu ni določala volilnega sistema, 80. člen ustave je urejal samo sestavo državnega zbora, način glasovanja na volitvah poslancev državnega zbora in volitve poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti. Na podlagi določbe ustave, da volilni sistem ureja zakon, je bil sprejet Zakon o volitvah v državni zbor (v nadaljnjem besedilu: ZVDZ)². Z Ustavnim zakonom o dopolnitvi 80. člena ustave, ki ga je sprejel državni zbor na seji 25. julija 2000 (Uradni list RS, št. 66/00, v nadaljnjem besedilu: ustavni zakon) je bil 80. členu dodan nov, peti odstavek, ki določa: »(5) Poslanci, razen poslancev narodne skupnosti, se volijo po načelu sorazmernega predstavnštva ob štiriodstotnem volilnem pragu za vstop v državni zbor, pri čemer imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom.« Konstitucionalizaciji volilnega sistema, doseženi z dopolnitvijo 80. člena ustave, je sledila predzadnja novela ZVDZ (Uradni list RS, št. 78/06), ki je, poleg uskladitve z ustavnim zakonom, prinesla nekatere nujne uskladitve zakona z odločbami Ustavnega sodišča Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Ustavno sodišče) št. U-I-353/96 (Uradni list RS, št. 67/97), št. U-I-346/02 (Uradni list RS, št. 73/03) in U-I-217/02 (Uradni list RS, št. 24/05) ter odpravila še nekatere druge pomanjkljivosti zakona, ki so oteževale izvedbo volitev, in ki so se nanašale zlasti na delo volilnih organov, na odpravo določenih problemov v zvezi s financiranjem volitev ter na nekatere nove rešitve, usmerjene k povečanju participacije žensk v nacionalnem predstavniškem telesu.

Z namenom dosledne uskladitve zakona z zahtevo 80. člena ustave po odločilnem vplivu volivcev na dodelitev mandatov kandidatom, je Vlada Republike Slovenije 21. aprila 2011 v državni zbor posredovala predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v državni zbor (EPA 1797-V), katerega določbe so predvidevale spremembo volilnega sistema na način, da se uvede prednostni glas in sicer v obliki absolutnega obveznega prednostnega glasu. V skladu z navedenim je

¹ Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

² Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 54/07 – odl. US in 23/17.

predlog vključeval ureditev, po kateri bi volivci glasovali o celotni listi kandidatov v volilni enoti in hkrati ukinitve volilnih okrajev (oziroma njihovo ohranitev le še na administrativni ravni). Predlog zakona sicer ni bil obravnavan na matičnem delovnem telesu državnega zbora, temveč je bila o njem opravljena splošna razprava, kjer so poslanci 17. junija 2011 sprejeli sklep, da predlog zakona ni primeren za nadaljnjo obravnavo. Navedeno kaže, da je za spremembe temeljne volilne zakonodaje potrebno široko politično soglasje, da bi bil predlog *novel*e v državnem zboru sprejet.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v državni zbor (v nadaljnjem besedilu: ZVDZ-C)³ iz leta 2017 je pomenil implementacijo dveh odločb Ustavnega sodišča (odločba št. U-I-156/11 in odločba št. U-I-7/07), ki sta se nanašali na pravno praznino na področju glasovanja po pošti ter neustavno ureditev dostopnosti volišč invalidom. *Novela* ZVDZ-C je uvedla tudi glasovanje po pošti, in sicer kot dodatno možnost za glasovanje invalidov, ki povečuje možnost, da bistveno več invalidov odda svoj glas na lažji način v primerjavi s preteklimi omejitvami. Poleg odprave omenjenih protiuustavnosti je *novela* zakona tudi poenostavila delo Državne volilne komisije in nekatere volilne procese ter vsebovala nekaj drugih rešitev, ki jih je vseboval tudi vladni predlog iz leta 2011 kot so: črtanje določbe o javni volilni propagandi, ustrežnejši roki za vlaganje kandidatur, zagotavljanje polnega dostopa do volilnega postopka za opazovalce, določitev, da Državna volilna komisija lahko svoje poslovanje uredi s poslovníkom, in druge.

Na predlog Državnega sveta Republike Slovenije je Ustavno sodišče z odločbo št. U-I-32/15-56, z dne 8.11.2018, presodilo o ustavnih skladnosti določb dveh volilnih zakonov: 4. člena Zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v državni zbor (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo) ter 7., 42., 43., 44., 90., 91., 92. in 93. člena Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo). Ustavno sodišče je presodilo, da izpodbijana veljavna ureditev dodelitve poslanskih mandatov v ZVDZ zagotavlja odločilen vpliv volivcev na dodelitev mandatov kandidatom, ker o tem, kdo bo izvoljen, v končni fazi odločajo volivci, ne pa predlagatelj liste kandidatov. Ureditev zato ni v neskladju s petim odstavkom 80. člena ustave; izbira konkretnega volilnega sistema, vključno z načinom personalizacije (tudi take, ki bi zagotavljala večji vpliv posameznemu volivcu), pa spada v prosto polje zakonodajalca in ni stvar presoje Ustavnega sodišča. Hkrati je Ustavno sodišče v zvezi z ureditvijo glede volilnih okrajev ugotovilo, da območja volilnih okrajev po 26 letih od sprejetja volilne zakonodaje ne ustrezajo več nobenemu merilu iz 20. člena ZVDZ (enako število prebivalcev, geografska zaokroženost, največja možna integriteta občine). Zato je 4. člen Zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v državni zbor, ki določa območja volilnih okrajev, v takšnem neskladju s tretjim, četrtem in petim odstavkom 20. člena ZVDZ, da so kršena načela pravne države iz 2. člena ustave. Ugotovljeno protiuustavnost mora državni zbor odpraviti v roku dveh let.

Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-32/15-56 narekuje predvsem ustrezne spremembe in dopolnitve 4. člena Zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v državni zbor v zvezi z mejami volilnih okrajev. Vendarle pa hkrati odpira tudi tematiko morebitnih sprememb volilnega sistema, ki bi volivkam in volivcem v večji meri zagotovile odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatkam ter kandidatom. Ena od možnosti, ki se ponuja, je uvedba prednostnega glasu; ureditev, ki bi hkrati »rešila« vprašanje meja volilnih okrajev, saj bi se slednji ohranili zgolj na administrativni ravni. Kot že navedeno, je bila takšna rešitev, v obliki absolutnega obveznega prednostnega glasu, s strani Vlade Republike Slovenije že predlagana, in sicer v okviru predloga besedila Zakona o spremembah in dopolnitvah ZVDZ, ga je Vlada Republike Slovenije potrdila na 131. redni seji dne 21.4.2011, oblikovan pa je bil na podlagi strokovnih zaključkov delovne skupine, v kateri so sodelovali tako strokovnjaki s področja ustavnega prava kot tudi predstavniki poslanskih skupin.⁴

³ Uradni list RS, št. 23/17.

⁴ Delovna skupina je bila sestavljena iz predstavnikov Ministrstva za javno upravo, Službe Vlade RS za zakonodajo, Ministrstva za notranje zadeve, Inšpektorata RS za notranje zadeve, Ministrstva za pravosodje, Državne volilne komisije, Državnega sveta RS, Komisije za preprečevanje korupcije, Pravne fakultete v Ljubljani, Pravne fakultete v Mariboru in poslanskih skupin.

Uvedba prednostnega glasu, s katerim lahko volivci odločijo o tem, kateri kandidat z liste kandidatov naj bo izvoljen, je v proporcionalnih volilnih sistemih najpogostejši način uveljavljanja načela personalizacije volitev. Proporcionalni volilni sistemi sicer dopuščajo le glasovanje o listah kandidatov, kar velja tudi za našo, v ZVDZ uveljavljeno ureditev z volilnimi okraji. Vendar volivci v sedanji ureditvi ne morejo izbirati med različnimi kandidati na listi kandidatov, saj v vsakem volilnem okraju nastopa le po en kandidat z vsake liste kandidatov, volivec pa dejansko ne more izbirati med kandidati temveč zgolj med listami v volilni enoti. Število glasujočih volivcev je v posameznih volilnih okrajih bistveno različno, odvisno od velikosti volilnega okraja in volilne udeležbe. Edino merilo je tako lahko le delež glasov kandidata v skupnem številu glasov, oddanih za vse kandidate v volilnem okraju, oziroma v dveh volilnih okrajih. Posledica takšne ureditve je, da volivec dejansko nima vpliva na izbiro posameznega kandidata znotraj liste kandidatov, ampak lahko glasuje le o različnih listah, personalizacija volitev pa je bolj navidezna. Tudi primerjalno-pravno takšne ureditve ni mogoče najti v nobeni primerljivi državi.

Ureditev, kot se jo predlaga v tem predlogu zakona, bi pomenila doslednejšo izvedbo zahteve 80. člena ustave po odločilnem vplivu volivcev na dodelitev mandatov kandidatom tako, da bi se volilni okraji kot način uresničevanja pasivne volilne pravice ukinili in se ohranili le še na administrativni ravni. Volivci bi tako glasovali o celotni listi kandidatov v volilni enoti, uvedel pa bi se primerjalnopravno pogosto uveljavljeni **relativni neobvezni prednostni glas**.

Glasovanje s prednostnimi glasovi je v Sloveniji že uveljavljeno na volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament, kjer je prav tako uveljavljen relativni neobvezni prednostni glas. Relativni prednostni glas pomeni, da se glasovi upoštevajo, kolikor število prednostnih glasov posameznega kandidata presega določen prag (t.i. prag za kandidata), ki je določen v odvisnosti od vseh glasov, ki jih je prejela lista, ter od števila kandidatov na listi. Relativni prednostni glas ureja tudi Zakon o lokalnih volitvah (v nadaljnjem besedilu: ZLV), pri čemer je prag, ki ga je treba doseči, da se prednostni glasovi upoštevajo, tu precej višji in poleg tega dvojni (t.i. prag za listo ter prag za kandidata). Tako v Zakonu o volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament (v nadaljnjem besedilu: ZVPEP) kot tudi v ZLV je pravilo glede načina glasovanja glasovanje za listo, volivec pa lahko odda tudi prednostni glas (sistem neobveznega ali fakultativnega relativnega prednostnega glasu); sistem, ki se s tem predlogom zakona uvaja tudi za volitve v državni zbor.

S predlagano novelo želi predlagatelj torej urediti dva vidika – zagotoviti odločilni vpliv volivcev na dodelitev mandatov kandidatom v skladu z 80. členom ustave in hkrati implementirati odločbo Ustavnega sodišča U-I-32/15-56 z dne 8.11.2018, na način ukinitve volilnih okrajev, si čimer bi bila odpravljena ugotovljena neustavnost.

Predlagatelj zakona je v predlog uvrstil tudi spremembo volilnega sistema poslancev avtohtonih narodnih skupnosti. Poslanca avtohtonih narodnih skupnosti se po sedaj veljavnem zakonu volita po t.i. Borda sistemu: volivci glasujejo tako, da označijo prednostni vrstni red na glasovnici s številkami od 1 naprej. Za vsako prvo mesto se kandidatu dodeli toliko točk, kolikor je kandidatov na glasovnici, za vsako naslednje mesto pa točka manj. Točke se seštevajo, izvoljen pa je kandidat, ki doseže največje število točk. Sistem, ki je v teoriji sicer cenjen, pa je po mnenju avtohtonih narodnih skupnosti za volivce prezapleten, zato ga je smiselno spremeniti oziroma poenostaviti na način, da bi se za volitve poslancev pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti v državni zbor uvedel enokrožni večinski volilni sistem.

Predlog zakona naslavlja tudi opozorilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije, ki je v svojih letnih poročilih pozval, da se volilna zakonodaja dopolni tako, da bo tudi osebam, ki jim je kasneje kot deset dni pred dnevom glasovanja nepredvideno odvzeta prostost oziroma so nepredvideno sprejete na zdravljenje v bolnišnico ali pa v institucionalno varstvo socialnovarstvenega zavoda, omogočeno učinkovito uresničevanje volilne pravice.

Poglavitni razlog za spremembe in dopolnitve zakona so uskladitve z odločbo Ustavnega sodišča in dokončna uskladitev zakona z 80. členom ustave.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Predlagatelj je pripravil zakon s ciljem doslednejše zagotovitve odločilnega vpliva volivcev na dodelitev mandatov kandidatom ter s ciljem uresničitve odločbe Ustavnega sodišča z dne 8.11.2018.

2.2 Načela

Predlog zakona ne odstopa od načel, ki so bila upoštevana že ob pripravi veljavnega zakona.

2.3 Poglavitne rešitve

Peti odstavek 80. člena ustave – poleg proporcionalnega volilnega sistema in štiriodstotnega volilnega praga za vstop v državni zbor – določa, da morajo biti volitve personalizirane, se pravi, da morajo imeti volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom. Temeljni cilj sprememb in dopolnitev zakona je zato doslednejša uskladitev zakona z 80. členom ustave. Ustavni zakon je v petem odstavku 80. člena ustave na ustavni ravni določil proporcionalni volilni sistem, ki ga je dodatno opredelil z določitvijo volilnega praga za vstop v državni zbor (prohibitivna klavzula) in z zahtevo po odločilnem vplivu volivcev na dodelitev poslanskih mandatov. V skladu z navedenim in po zgledu ZVPEP uveljavljajo predlagane spremembe in dopolnitve zakona za volitve v državni zbor **neobvezni relativni prednostni glas**.

Volivci v skladu z veljavnim ZVDZ ne morejo izbirati med različnimi kandidati na listi kandidatov, saj v vsakem volilnem okraju kandidira le po en kandidat z vsake liste kandidatov, volivec pa dejansko ne more izbirati med kandidati, temveč lahko podeli glas zgolj enemu in edinemu kandidatu določene liste, kar pomeni, da dejansko lahko izbira zgolj med listami v volilni enoti. Število glasujočih volivcev je v posameznih volilnih okrajih bistveno različno, odvisno od velikosti volilnega okraja in volilne udeležbe. Edino merilo je tako lahko le delež glasov kandidata v skupnem številu glasov, oddanih za vse kandidate v volilnem okraju, oziroma v dveh volilnih okrajih. Posledica takšne ureditve je, da volivec dejansko nima vpliva na izbiro posameznega kandidata znotraj liste kandidatov, ampak lahko glasuje le o različnih listah, personalizacija volitev pa je bolj navidezna. Tudi primerjalno-pravno takšne ureditve ni mogoče najti v nobeni primerljivi državi.

Predlog zakona predvideva doslednejšo uskladitev ZVDZ z zahtevo 80. člena ustave po odločilnem vplivu volivcev na dodelitev mandatov kandidatom oziroma po večji personalizaciji volitev z uvedbo prednostnega glasu tako, da se volilni okraji kot način uresničevanja pasivne volilne pravice ukinejo oziroma se ohranijo le še na administrativni ravni. Volivci bi tako glasovali o celotni listi kandidatov v okviru volilne enote, uvedel pa bi se primerjalnopravno pogosto uveljavljeni prednostni glas, in sicer v obliki **relativnega neobveznega prednostnega glasu**.

Relativni neobvezni prednostni glas pomeni, da mora volivec oddati glas za listo, če želi, pa lahko odda tudi glas za določenega kandidata z liste. V okviru določene liste, ki na ravni države prejme mandate (ob izpolnjevanju štiri odstotnega volilnega praga), pa so nadalje izvoljeni tisti kandidati, ki so dosegli največje število prednostnih glasov, pod pogojem, da število prednostnih glasov, ki jih je dobil posamezni kandidat, dosega vsaj minimalni prag, določen v odvisnosti od vseh glasov, ki jih je prejela lista. Glasovanje s prednostnimi glasovi je v Republiki Sloveniji že uveljavljeno na volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament in na lokalnih volitvah.

Predlagana ureditev se razlikuje od ureditve, vsebovane v ZLV, kjer je prednostni glas sicer prav tako relativen, vendar pa je prag, ki ga je treba doseči, da se prednostni glasovi upoštevajo, dvojen in poleg tega postavljen relativno visoko. ZLV namreč določa tako prag za listo kot tudi prag za kandidata. Prag za listo po ZLV pomeni, da so kandidati praviloma izvoljeni po vrstnem redu na listi, razen če je najmanj četrtnina volivcev, ki so glasovali za posamezno listo kandidatov, oddala prednostne glasove za posamezne kandidate z liste. V tem primeru so z liste izvoljeni kandidati, ki so dobili največje število prednostnih glasov, vendar le, če število prednostnih glasov posameznega kandidata presega 10% števila vseh glasov, oddanih za listo (prag za kandidata). Drugače kot ZLV veljavna ureditev za volitve poslancev v Evropski parlament ne pozna praga za listo, temveč zgolj prag za kandidata. Slednji ni določen fiksno, temveč v odvisnosti od števila vseh glasov, oddanih za listo, in v odvisnosti od števila kandidatov na listi. Količnik se izračuna po formuli tako, da se število vseh glasov, oddanih za listo, deli z dvakratnikom števila kandidatov na listi. Pri osmih kandidatih je količnik $1/16$, kar pomeni, da se prednostni glasovi za določenega kandidata upoštevajo, če njihovo število presega 6,25 odstotka vseh glasov, oddanih za listo.

Predlagana ureditev za volitve v državni zbor uvaja relativni prednostni glas in sicer na način, da je ta z vidika volivcev močan. Predviden je zgolj prag za kandidata (kot pri ZVPEP), ki je določen relativno nizko. Tudi glede formule za izračun količnika se predlog zgleduje po ZVPEP, pri čemer gre upoštevati, da polna lista na podlagi predloga zakona pomeni enajst kandidatov, kar ustreza količniku $1/22$ in pomeni, da je prag za kandidata dejansko v tem primeru še nižji kot po ZVPEP, namreč prednostni glasovi za določenega kandidata se upoštevajo, kolikor njihovo število presega 4,5 odstotka vseh glasov, oddanih za listo.

Pri ZVPEP je prav tako kot v predlagani ureditvi kot pravilo uveljavljeno fakultativno glasovanje za kandidata, kar pomeni, da volivec po oddaji glasu za listo, lahko odda tudi prednostni glas.

Kot že navedeno, kritiki veljavnega sistema opozarjajo, da volilni sistem, kot je uveljavljen z ZVDZ, ne omogoča personalizacije, torej, da volivci pri oddaji glasu nimajo nobene možnosti izbire med kandidati znotraj določene liste, ki jo podpirajo. Glede na navedeno prihaja lahko celo do absurdnih situacij, ko volivec tudi v primeru, kadar določenega kandidata ne podpira, ne more ravnati drugače, kot da glasuje zanj, kolikor podpira listo, na kateri slednji kandidira kot edini kandidat te liste v določenem volilnem okraju. Omejenost odločitve volivca zgolj na enega kandidata na določeni listi se z vidika zagotavljanja njihovega vpliva na izbiro kandidatov ne zdi prepričljiva. Čeprav se volivci v splošnem morda v prvi vrsti »odločijo« za določeno listo, pa je pomembno, da imajo dejansko vpliv na to, kateri kandidat iz določene liste, ki jo podpirajo, bo izvoljen.

Okviri predlaganega sistema relativnega neobveznega prednostnega glasu za volitve v državni zbor sledijo vzoru volitev poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament: vzpostavlja se relativno nizek prag za kandidata, ki je določen v odvisnosti od števila skupno prejetih glasov za listo, in števila kandidatov. Predlagatelj je na stališču, da navedeni okviri pomenijo krepitev personalizacije in utrjevanje odločilnega vpliva volivcev na dodelitev poslanskih mandatov v primerjavi z veljavno ureditvijo, za katero je Ustavno sodišče ugotovilo, da ni v neskladju z ustavo. Da je relativno nizek prag v predlogu zakona, ki sledi formuli določeni v ZVPEP, ustrezen z vidika zagotavljanja odločilnega vpliva volivcev, nenazadnje potrjujejo tudi rezultati volitev v Evropski parlament 2019, na katerih je bilo vseh osem poslanskih mandatov razdeljenih na podlagi prednostnih glasov volivcev.⁵ Navedeni mehanizmi torej zagotavljajo, da bo volja volivcev pri izbiri posameznih kandidatov odločilna oziroma da bo zagotovljen odločilni vpliv volivcev na izbiro kandidatov in da nikakor ne bo zgolj postranski korektor vrstnega reda, kot ga je določil predlagatelj liste.

Ustavno sodišče je v obrazložitvi odločbe iz novembra 2018 v zvezi s petim odstavkom 80. člena ustave po odločilnem vplivu volivcev na dodelitev mandatov kandidatom med drugim sicer navedlo, da

⁵ Rezultati volitev 2019 dostopni na: <https://volitve.gov.si/ep2019/#/rezultati>, dne 31.5.2019.

»odločilnost torej pomeni«, da mora biti volja volivcev »izključen in neposreden razlog za dodelitev poslanskih mandatov posameznim osebam«, kar bi lahko pomenilo, da se izenačuje pojma odločilno in izključno (glejte 31. točko obrazložitve odločbe). Vendar pa iz preostalih navedb Ustavnega sodišča ni mogoče sklepati, da bi se zakonodajalca omejevalo k uveljavitvi zgolj in samo volilnega sistema, pri katerem bi bil kakršenkoli vpliv političnih strank, ki predstavljajo ključne deležnike že pri predlaganju kandidatov in kandidatov za volitve v državni zbor, absolutno nedopusten. Ustavno sodišče je v odločbi izrecno navedlo, da je izbira med različnimi »sistemi, ki na drug način, morda tudi v večji meri zagotavljajo vpliv volivca«, ustavno dopustna. »Izbira med njimi je zato vprašanje primernosti zakonske ureditve in politično vprašanje *par excellence*. Zato spada v polje proste presoje zakonodajalca.« (glejte 34. točko obrazložitve odločbe). Skladno z 80. členom ustave mora torej volilni sistem zagotavljati odločilni vpliv volivcev, ki ga je po mnenju predlagatelja mogoče zagotoviti tudi v obliki močnega relativnega prednostnega glasu. Prav ta predlog zakona, ob upoštevanju značilnosti veljavnega volilnega sistema, po mnenju predlagatelja, v večji meri zagotavlja vpliv volivcev kot veljavni sistem. Predlagani sistem z uvedbo prednostnega glasu daje volivcu možnost glasovati za določenega kandidata s seznama liste, ki jo podpira. Volivec ima torej v prvi vrsti možnost izbrati kateregakoli kandidata na seznamu in glasovati zanj. Hkrati pa ima tudi možnost, da odda glas zgolj listi, s čimer volivec prav tako izrazi svojo voljo. Ob upoštevanju, da posledice glasovanja zgolj za listo jasno izhajajo iz zakona, volivec s tem dejansko potrdi, da se strinja, da mandat pridobijo tisti kandidati, ki so med prvimi na seznamu liste. Navedeno in nizek prag za upoštevanje prednostnih glasov pri dodelitvi mandatov posameznim kandidatom, po mnenju predlagatelja zagotavlja, da imajo volivci na podlagi predloga tega zakona, odločilen vpliv na izbiro kandidatov.

Predlagatelj zakona je v novelo uvrstil tudi spremembo volilnega sistema poslancev avtohtonih narodnih skupnosti. Poslanca avtohtonih narodnih skupnosti se po sedaj veljavnem zakonu volita po t.i. Borda sistemu: volivci glasujejo tako, da označijo prednostni vrstni red na glasovnici s številkami od 1 naprej. Za vsako prvo mesto se kandidatu dodeli toliko točk, kolikor je kandidatov na glasovnici, za vsako naslednje mesto pa točka manj. Točke se seštevajo, izvoljen pa je kandidat, ki doseže največje število točk. Med kandidati, ki bi morebiti dobili enako število točk, odloči žreb. Sistem, ki je v teoriji sicer cenjen, pa je po mnenju avtohtonih narodnih skupnosti za volivce prezapleten. Kot poročata poslanca avtohtonih narodnih skupnosti, volivci pogosto zamenjajo uvrščanje kandidatov po prednostnem vrstnem redu s poznejšim točkovanjem; velikokrat se tako zaradi nerazumevanja namesto prednostnega vrstnega reda s strani volivcev že dodeljujejo točke, kar pa učinkuje diametralno nasprotno njihovi dejanski volji, saj s tem kandidata, ki so ga želeli uvrstiti na prvo mesto, uvrstijo na zadnje mesto in obratno. Predlagatelj je zato ocenil, da je smiselno ta sistem volitev spremeniti oziroma poenostaviti na način, da bi se za volitve poslancev pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti v državni zbor uvedel enokrožni večinski volilni sistem, če se namreč na podlagi 10. člena ZLV že uporablja za volitve članov občinskih svetov – predstavnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

V zvezi s tem velja opozoriti, da je predlagano rešitev državni zbor oziroma eno od njegovih delovnih teles že obravnavalo in oblikovalo mnenje. Komisija za narodni skupnosti je namreč marca 2013 obravnavala Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v državni zbor, EPA 988-VI, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev. Navedeni predlog zakona je posegal na področje, ki ureja volitve poslancev obeh avtohtonih narodnih skupnosti: ukinil bi se t.i. Borda sistem in uvedel enokrožni večinski volilni sistem, pri čemer bi moralo biti zadoščeno pogoju, da kandidat zbere potrebna 2 odstotka podpisov pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

Komisija za narodni skupnosti je predlog za enokrožni večinski volilni sistem pri izvedbi volitev poslancev avtohtonih narodnih skupnosti in tudi predlagani odstotkovni način izpostavila kot pozitiven in dober predlog za volitve poslancev teh narodnih skupnosti. Tudi Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti//Comunità Autogestita costiera della Nazionalità Italiana in Pomurska madžarska

samoupravna narodna skupnosti/Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösség sta podprli predlagane rešitve. Edini pomislek je letel na predlagana potrebna 2 odstotka podpisov pripadnikov avtohtone narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti poslanca avtohtonih narodnih skupnosti. Zato je svet Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti predlagal, da se ta odstotek zniža na 1 odstotek. Ker bi dvig števila potrebnih podpisov pomenil precejšno razliko od do sedaj zahtevanega števila podpisov, je bil kot kompromis podan predlog, da število potrebnih podpisov znaša najmanj 1,5 odstotka.

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije je v svojih letnih poročilih (2015, 2016 in 2017) pozval, da se volilna zakonodaja dopolni tako, da bo tudi osebam, ki jim je kasneje kot deset dni pred dnevom glasovanja nepredvideno odvzeta prostost oziroma so nepredvideno sprejete na zdravljenje v bolnišnico ali pa v institucionalno varstvo socialnovarstvenega zavoda (na primer priporniki, osebe v oddelku pod posebnim nadzorom v psihiatrični bolnišnici), omogočeno učinkovito uresničevanje volilne pravice. Glede navedenega je bilo opravljeno posvetovanje z DVK. Predlog rešitve, ki dejansko ne bi povzročila nesorazmernega povečanja stroškov je, da se v navedenih primerih rok 10 dni pred dnevom glasovanja, do katerega je potrebno namero o glasovanju po pošti sporočiti DVK, za primere navedenih situacij skrajša na 5 dni. Na ta način, bi se torej dodatno omogočilo glasovanje v zgoraj navedenih izjemnih primerih določenih volivcev, ki se v obdobju neposredno pred glasovanjem nepredvideno ne nahajajo doma.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlagane rešitve bodo imele posledice za državni proračun in druga javna finančna sredstva. Določena dodatna sredstva bodo potrebna zaradi povečanja glasovnice: ker je potrebno glasovnico ohraniti pregledno, bo le-ta nekoliko večja kot je sedaj. Za vsake volitve se natisne okoli 1.700.000 glasovnic. Nekaj sredstev bo potrebnih tudi za prilagoditev informacijskega sistema za izračunavanje volilnih izidov. Vse navedeno bo imelo finančne posledice v znesku, ki ga *ocenjujemo na _____ EUR.*

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

V **Republiki Avstriji** se voli 183 poslancev in dodeljevanje mandatov poteka na treh ravneh – na ravni regionalnih volilnih okrožij, na ravni zveznih dežel in na ravni celotne države. Osnova za izračun glasov, potrebnih za en mandat, je volilni količnik, ki se izračuna za vsako regionalno in deželno volilno okrožje. Volilni količnik je navadni (Harejev), ki se dobi tako, da se število veljavnih glasov deli s številom mandatov, ki se delijo v posameznem volilnem okrožju. Pri delitvi na prvi ravni se mandati dodelijo v regionalnih volilnih okrožjih. Število mandatov, ki jih dobi posamezna stranka, se dobi tako, da se število glasov za določeno kandidatno listo deli s volilnim količnikom. Pri delitvi na drugi ravni se mandati delijo v deželnih volilnih okrožjih. Pri tej delitvi lahko sodelujejo samo tiste liste kandidatov, ki so dobile najmanj en mandat v enem od regionalnih volilnih okrožij ali ki so pridobile najmanj 4 odstotke veljavnih glasov na ravni celotne države. Mandati se delijo na podlagi Harejevega sistema. Mandati, ki jih je posamezna lista pridobila že pri prvi delitvi mandatov, se odštejejo. Na tretji ravni se mandati delijo na ravni celotne države. Tudi pri tej delitvi lahko prejmejo mandate samo tiste kandidatne liste, ki so dobile najmanj en

mandat v enem od regionalnih volilnih okrožij ali ki so pridobile najmanj 4 odstotke veljavnih glasov na ravni celotne države. Volilna formula, po kateri se delijo mandati na ravni celotne države je D'Hondtov sistem. Mandati, ki so bili dodeljeni pri delitvi na prvi in drugi ravni, se odštejejo. Na ravni regionalnih in deželnih volilnih okrožij imajo volivci možnost spreminjati kandidatne liste, tako da oddajo prednostni glas. Za pridobitev mandata na osnovi prednostnih glasov je potrebna v regionalnih volilnih okrožjih najmanj ena šestina veljavnih glasov, oddanih za stranko, ali več kot polovica volilnega količnika. V deželnih volilnih okrožjih pa je potrebno število glasov določeno v višini volilnega količnika.

Parlament **Republike Finske** sestavlja 200 poslancev, ki so volijo v 15 okrožjih, v katerih se tudi razdelijo vsi mandati. V vseh volilnih okrožjih (razen v enem, kjer se voli samo en predstavnik švedske manjšine) je delitev mandatov proporcionalna na podlagi D'Hondtovega sistema. Število poslancev, ki se volijo v posameznem okrožju je odvisno od števila ljudi, ki živijo v okrožju. Volitve potekajo na podlagi kandidatnih list, vendar morajo volivci oddati glas za enega samega kandidata na izbrani kandidatni listi. Izvolitev posameznikov torej ni vnaprej določena, temveč o tem odločijo volivci tako, da volijo posamezne kandidate. Posledično volitve niso samo tekmovanje med strankami, ampak tudi med posameznimi kandidati znotraj ene kandidatne liste.

Parlament **Republike Latvije** (Saeima) sestavlja 100 poslancev. Delitev mandatov je proporcionalna po metodi St. Laguë v petih volilnih enotah. Število poslancev, ki se volijo v posamezni volilni enoti je odvisno od števila ljudi, ki živijo v volilni enoti (od 13 – 32). Volivci glasujejo za listo, fakultativno pa lahko znotraj liste oddajo tudi prednostni glas za kandidata (znak plus) ali zavrnejo kandidata znotraj liste (znak minus oz. prečrtanje). Število glasov za določenega kandidata je enako številu glasov za listo v okviru katere kandidira kandidat, zmanjšano za število glasovnic na katerih je bilo ime kandidata prečrtano ter povečano za število glasovnic na katerih je bila preferenca izražena v njegov prid. Pri distribuciji mandatov lahko sodelujejo le tiste kandidatne liste, ki so na ravni države dobile najmanj 5 odstotkov veljavnih oddanih glasov.

V **Kraljevini Švedski** se voli 349 poslancev, od tega 310 poslancev v 29 volilnih enotah (v katerih se voli od 2 do 34 poslancev), medtem ko se preostalih 39 poslancev voli na ravni celotne države kot ene volilne enote. Delitev mandatov je proporcionalna po metodi St. Laguë in je omejena z dvema volilnima pragoma. Na ravni volilne enote pri delitvi mandatov sodelujejo le tiste liste kandidatov, ki so dobile 12 odstotkov veljavnih oddanih glasov; pri delitvi preostalih 39 mandatov na ravni države pa lahko sodelujejo le tiste kandidatne liste, ki so na ravni države dobile najmanj 4 odstotke veljavnih oddanih glasov. Volivci glasujejo za liste, lahko pa oddajo tudi prednostni glas za posameznega kandidata na listi. Prag za veljavnost preferenčnega glasu je 8 odstotkov veljavnih glasov, oddanih za kandidatno listo.

V **Kraljevini Belgiji** je 150 članov parlamenta izvoljenih iz 11 volilnih okrožij preko sistema regionalnega proporcionalnega predstavništva s prednostnim glasovanjem. Magnituda volilnih okrožij variira od 24 (Antwerp) do 4 (Luxemburg) glede na število prebivalcev. Ustava določa, da se poslanci volijo na približno enako število prebivalcev. V Belgiji je uzakonjeno obvezno glasovanje na volitvah. Volivci imajo možnost, da glasujejo bodisi za listo v celoti (t.i. glas za listo), bodisi za individualnega kandidata (prednostni glas). Volivec lahko odda več prednostnih glasov znotraj iste liste. Prag za vstop v parlament je 5 odstotkov na ravni volilnega okrožja. Ko je znano število sedežev dodeljenih listi, se mandati delijo tistim kandidatom, katerih število prednostnih glasov preseže kvocient (število oddanih glasov za listo deljeno s številom sedežev dodeljenih listi + 1). Navedeni kvocient je lahko v praksi relativno visok še posebej v primeru manjše stranke, ki kandidira v manjšem volilnem okrožju. Posebnost belgijskega sistema pa je način delitve mandatov v okviru liste. Namreč »glasovi za listo« se upoštevajo kot neke vrste *zaloga prednostnih glasov* oddanih za tiste kandidate, ki so pri vrhu liste; »porabijo« se namreč tako, da se zaporedoma prištevajo dejanskemu številu prednostnih glasov, ki so jih zbrali posamezni kandidati, ki so pri vrhu liste za doseg kvocienta (s čimer imajo slednji precejšnjo prednost pred

kandidati, ki so nižje na listi)⁶. Navedeni glasovi se pripisujejo toliko časa, dokler je po vrstnem redu liste še kakšen kandidat, ki na ta način preseže kvocient in mu na ta način pripade mandat oziroma dokler zaloga glasov ne poide. Šele ko so »glasovi za listo« porazdeljeni, se preostali sedeži dodeljeni listi porazdelijo med ostale kandidate glede na najvišje število prednostnih glasov, ki so jih volivci oddali zanje.

V **Kraljevini Nizozemski** se 150 članov Predstavniškega doma direktno izvoli, na podlagi proporcionalnega reprezentativnega sistema, na podlagi odprtih list, s prednostnim glasovanjem. Volivec glasuje za kateregakoli kandidata na listi (enega), njegova izbira rezultira tudi v oddaji glasu za listo. Država je razdeljena v 20 volilnih okrožij, ki omogočajo regionalne liste, obravnava pa se kot ena volilna enota. Stranke lahko na listah v volilnih okrožjih kandidirajo iste ljudi, npr. vsaj nosilec liste je praviloma isti. Sedeži se razdelijo na ravni države med listami glede na t.i. naravni prag (*natural electoral quota*), ki se izračuna tako, da se skupno število oddanih veljavnih glasov volivcev deli s številom sedežev v predstavniškem domu (150); naravni prag je leta 2017 na parlamentarnih volitvah znašal 70.106 glasov za en sedež. Preostanki se alocirajo po d'Hont sistemu. Kandidati, ki na ravni države zberejo toliko prednostnih glasov, da ti znašajo vsaj 25 odstotkov naravnega praga, se avtomatično razglasijo za izvoljene, ne glede na vrstni red na listi/listah.⁷ Dodeli se jim sedež v okviru tiste liste, kjer so zbrali največ prednostnih glasov. Preostali sedeži dodeljeni listi se razdelijo kandidatom po vrstnem redu na listi.

V **Republiki Slovaški** se 150 članov parlamenta voli direktno, na podlagi proporcionalnega reprezentativnega sistema, na podlagi odprtih list, s prednostnim glasovanjem. Volivec odda glas za listo, lahko pa odda tudi prednostni glas in sicer za od enega do štiri kandidate na listi. Prag za vstop v parlament je 5 odstotkov (oziroma 7 ali 10 odstotkov v primeru skupnih list). Sedeži se med listami razdelijo glede na Hagenbach-Bischoff sistem. V okviru liste se mandati razdelijo kandidatom, katerih prednostni glasovi predstavljajo vsaj 3 odstotke vseh oddanih glasov za listo, po vrstnem redu najprej tistim, ki so prejeli največje število prednostnih glasov. V primeru enakega števila prednostnih glasov, se upošteva vrstni red liste. Preostali mandati se podelijo glede na vrstni red na listi.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Ni posledic.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

– Ni posledic.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

– Ni posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

⁶ Leta 2000 se je sistem spremenil na način, da se število oddanih glasov za listo, najprej prepolovi na polovico in se nato samo polovica glasov za listo pripiše kandidatom na vrhu liste, da ti dosežejo kvocient.

⁷ Na parlamentarnih volitvah leta 2017 je sedmim kandidatom uspelo doseči zahtevanih 17.527 prednostnih glasov (0,1667 odstotka veljavnih glasov), vendar trije niso dobili sedeža, ker njihova lista ni dosegla zahtevanega naravnega praga.

- Ni posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

- Ni posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

- Ni posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

6.6. Presoja posledic za druga področja

- Ni posledic za druga področja

6.7. Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Sprejeti zakon bo predstavljen na spletni strani Ministrstva za javno upravo, portal E-demokracija.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Ministrstvo za javno upravo bo v okviru svojih pristojnosti tudi spremljalo izvajanje predpisa.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

- /

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

- Pri pripravi gradiva niso sodelovali zunanji strokovnjaki.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 54/07 – odl. US in 23/17) se v 7. členu drugi in tretji odstavek spremenita tako, da se glasita:

»Ne glede na določbo prejšnjega odstavka pravice voliti in biti voljen nima državljan Republike Slovenije, ki je dopolnil osemnajst let starosti, pa je sodišče, ob odločanju o postavitvi pod skrbništvo, odločilo, da le-ta ni sposoben razumeti pomena, namena in učinkov volitev.

Sodišče ob odločanju o postavitvi pod skrbništvo posebej odloči o odvzemu pravice voliti in biti voljen.«

V petem odstavku se črta besedilo »in volilnem okraju«.

2. člen

V 17. členu se drugi odstavek črta.

V dosedanjem tretjem odstavku, ki postane drugi odstavek, se besedilo »prvega oziroma drugega odstavka tega člena« nadomesti z besedilom »prejšnjega odstavka«.

V dosedanjem četrtem odstavku, ki postane tretji odstavek, se črta besedilo »oziroma drugega«.

3. člen

V 18. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Če na listi iz prvega odstavka prejšnjega člena ni naslednjega kandidata, se opravijo nadomestne volitve.«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Nadomestne volitve se prav tako opravijo, če preneha mandat poslancu narodne skupnosti.«.

Dosedanja tretji in četrti odstavek postaneta četrti in peti odstavek.«.

4. člen

V 20. členu se v drugem odstavku beseda »prebivalcev« nadomesti z besedo »volivcev«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Vsaka volilna enota se razdeli na enajst volilnih okrajev.«.

5. člen

V 26. členu se v prvem stavku tretjega odstavka za besedo »nadomestila« doda besedilo »in povračila stroškov«.

Za tretjim odstavkom se dodata novi četrti in peti odstavek, ki se glasita:

»Državna volilna komisija določi skupni znesek nagrade za javne uslužbence, ki na posamezni upravni enoti opravljajo delo in naloge pri volitvah, pri čemer je višina skupnega zneska nagrade odmerjena na podlagi kriterijev vrednotenja nalog, ki jih med volitvami opravljajo javni uslužbenci za delovanje okrajnih volilnih komisij in volilnih komisij volilnih enot. Kriterije sprejme Državna volilna komisija in temeljijo na podatkih o številu volivcev v upravni enoti.

Višino nagrade, ki pripada posameznemu uslužbencu, na predlog tajnika volilne komisije določi okrajna volilna komisija, upoštevajoč obseg in zahtevnost opravljenega dela. Predlog posreduje v potrditev in izplačilo Državni volilni komisiji. Skupna višina nagrad ne sme presegati skupnega zneska nagrad, ki ga določi Državna volilna komisija.«.

6. člen

V 32. členu se v tretjem odstavku za besedo »sodišča« doda vejica in besedilo »ki opravljata sodniško službo«.

V četrtem odstavku se beseda »sorazmerna« nadomesti z besedo »enakopravna«.

V petem odstavku se za besedo »službo« doda vejica in besedilo »ali mu ta miruje«.

7. člen

V 33. členu se v tretjem odstavku za besedo »sodnikov« doda vejica in besedilo »ki opravljajo sodniško službo«.

V četrtem odstavku se beseda »sorazmerna« nadomesti z besedo »enakopravna«.

8. člen

V 34. členu se v drugem stavku tretjega odstavka za besedo »sodnikov« doda vejica in besedilo »ki opravljajo sodniško službo«.

V četrtem odstavku se beseda »sorazmerna« nadomesti z besedo »enakopravna«.

9. člen

V 35. členu se v drugem odstavku za besedno zvezo »volilna pravica« doda vejica in črta beseda »ali«, za besedno zvezo »sodniško službo« pa se doda besedilo »ali če mu sodniška služba miruje.«.

10. člen

V 36. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Volilna komisija ima tajnika, ki ima lahko namestnika. Tajnika in njegovega namestnika imenuje in razreši državna volilna komisija. Tajnika in njegovega namestnika državna volilna komisija imenuje na predlog načelnika upravne enote za štiri leta izmed javnih uslužbencev upravne enote, ki imajo izkušnje z volitvami. Druge javne uslužbence, ki opravljajo delo pri volilnih opravilih, določi načelnik upravne enote.«.

11. člen

V 41. členu se v tretjem odstavku beseda »desetih« nadomesti z besedo »petnajstih«.

12. člen

45. člen se spremeni tako, da se glasi:

»45. člen

Kandidata za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti določijo s podpisi volivci, pripadniki italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Število potrebnih podpisov znaša najmanj 1,5% števila volivcev, pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

Državna volilna komisija najpozneje dan po dnevu, ki je določen za začetek volilnih opravil, na svojih spletnih straneh objavi število volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.«.

13. člen

48. člen se spremeni tako, da se glasi:

»48. člen

Na listi kandidatov je lahko največ toliko kandidatov, kolikor poslancev se voli v volilni enoti in ne manj kot polovica.

Ne glede na prejšnji odstavek je lahko na listi kandidatov, ki so jo določili volivci, manj kot polovica kandidatov, kolikor poslancev se voli v volilni enoti.

Vsakdo lahko kandidira samo v eni volilni enoti in samo na eni listi kandidatov.«.

14. člen

49. člen se črta.

15. člen

V 51. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Na listi kandidatov predlagatelj označi vrstni red kandidatov.«.

16. člen

V 60. členu se drugi odstavek črta.

17. člen

V 61. členu se črta besedilo »in seznam kandidatov, o katerih se glasuje v posameznih volilnih okrajih,« ter besedilo »v medijih ali« in beseda »drug«.

18. člen

62. člen se črta.

19. člen

V 64. členu se v drugem odstavku beseda »zgradba« v vseh sklonih nadomesti z besedo »objekt« v ustreznem sklonu.

20. člen

V 69. členu se v drugem stavku prvega odstavka beseda »sedežu« nadomesti z besedo »območju«.

21. člen

V 70. členu se beseda »Okrajna« nadomesti z besedo »Državna«.

22. člen

73. člen se spremeni tako, da se glasi:

»73. člen

Glasovanje se opravi z glasovnico.

Glasovnica vsebuje:

- oznako volilne enote,
- navodilo o načinu glasovanja,
- zaporedne številke in imena list kandidatov po vrstnem redu s seznama list kandidatov, pri vsaki listi pa tudi priimke in imena kandidatov po zaporednem vrstnem redu, kot je določen z listo kandidatov, pred imenom vsakega kandidata pa zaporedno številko,
- skrajšano ime ali kratico imena ali znak liste kandidatov, če je te podatke ob vložitvi liste navedel predlagatelj.

Volivec glasuje tako, da obkroži zaporedno številko liste kandidatov, za katero glasuje. Če želi dati posameznemu kandidatu z liste prednostni glas, obkroži zaporedno številko pred imenom in priimkom kandidata, ki mu daje prednostni glas.

23. člen

V 74. členu se v prvem odstavku druga alineja spremeni tako, da se glasi:

»– zaporedne številke, priimke in imena kandidatov po vrstnem redu kandidatov s seznama kandidatur ter ime prvopodpisanega predlagatelja,«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Volivec glasuje za enega kandidata. Volivec glasuje tako, da na glasovnici obkroži zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega glasuje.«.

24. člen

76. člen se spremeni tako, da se glasi:

»76. člen

Glasovnica je veljavna, če je volivec glasoval v skladu s tretjim odstavkom 73. člena oziroma drugim odstavkom 74. člena tega zakona.

Glasovnica je veljavna tudi:

- če volivec ni obkrožil zaporedne številke liste kandidatov, je pa obkrožil enega kandidata na tej listi. V teh primerih se šteje, da je volivec dal prednostni glas kandidatu, ki ga je obkrožil in glas listi, na kateri je kandidat;
- če volivec ni obkrožil zaporedne številke liste kandidatov, je pa obkrožil dva ali več kandidatov na isti listi. V teh primerih se šteje, da je volivec oddal glas listi, na kateri so obkroženi kandidati, prednostni glas pa se ne upošteva.

Glasovnica je veljavna tudi, če je volivec glasoval na drugačen način, kot je določeno v prvem in drugem odstavku tega člena, pa je iz nje jasno razvidno, za katero listo je glasoval.

Neizpolnjena glasovnica, glasovnica, s katero je volivec oddal več glasov različnim listam kandidatov, listi kandidatov in enemu ali več kandidatom na drugi listi ali kandidatom na različnih listah kandidatov ter druga glasovnica, na kateri ni mogoče ugotoviti, za katero listo je volivec glasoval, so neveljavne.«.

25. člen

V 81. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Volivci, ki jim je bila nepredvideno odvzeta prostost oziroma so nepredvideno sprejeti na zdravljenje v bolnišnico ali pa v institucionalno varstvo socialnovarstvenega zavoda ali so prejeli odločbo o invalidnosti po roku iz prejšnjega odstavka, lahko glasujejo po pošti, če to sporočijo okrajni volilni komisiji, na območju katere so vpisani v volilni imenik, najkasneje pet dni pred dnevom glasovanja in o tem priložijo ustrezno dokazilo, potrdilo ali odločbo.«.

V tretjem odstavku se v tretjem odstavku besedilo »prejšnjega odstavka« nadomesti z besedilom »prvega oziroma drugega odstavka tega člena«.

26. člen

V 82. členu se peti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Ne glede na določbe 73. in 74. člena tega zakona se lahko glasovanje opravi z uradno prazno glasovnico, ki vsebuje oznako volilne enote in navodilo o načinu glasovanja. Volivec glasuje tako, da lastnoročno ali na drug način v prostor na glasovnici vpiše ime liste kandidatov in če želi tudi ime kandidata, ki mu daje prednostni glas.«

27. člen

84. člen se spremeni tako, da se glasi:

»84. člen

Ko je glasovanje končano, volilni odbor brez prekinitve začne ugotavljati izide glasovanja. Najprej ugotovi število neuporabljenih glasovnic ter jih da v poseben oмот in oмот zapečati. Nato ugotovi po volilnem imeniku in po potrdilih skupno število volivcev, ki so glasovali, odpre glasovalno skrinjico, ugotovi število oddanih glasovnic in koliko glasovnic je neveljavnih.

Volilni odbor nato ugotovi, koliko glasov so dobile posamezne liste kandidatov in koliko prednostnih glasov posamezni kandidati iz posamezne liste.

Pri volitvah poslanca narodne skupnosti volilni odbor ugotovi, koliko glasov so dobili posamezni kandidati.«.

28. člen

V 85. členu se v prvem odstavku drugi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Vanj se vpiše, koliko je na območju volišča volilnih upravičencev po volilnem imeniku, koliko volivcev je glasovalo po volilnem imeniku, koliko jih je glasovalo s potrdilom in koliko jih je skupno glasovalo po glasovnicah, koliko glasovnic je bilo neveljavnih, koliko glasov so dobile posamezne liste kandidatov in koliko prednostnih glasov so dobili posamezni kandidati.«

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»V primeru iz tretjega odstavka prejšnjega člena se v zapisnik vpiše, koliko glasov so dobili posamezni kandidati.«.

29. člen

V 87. členu se v prvem odstavku za besedilom »ter koliko« doda beseda »prednostnih«.

30. člen

89. člen se spremeni tako, da se glasi:

»89. člen

Volilna komisija volilne enote ugotovi skupno število glasov za vsako listo v volilni enoti, skupno število glasov, ki jih je prejel vsak kandidat z liste v volilni enoti, in vrstni red kandidatov znotraj posameznih list glede na število prednostnih glasov.

Volilna komisija ugotovi tudi skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov v volilni enoti.«

31. člen

V 89.a členu se v prvem stavku prvega odstavka črta besedilo »koliko glasov so dobili posamezni kandidati z liste po volilnih okrajih,«.

V tretjem stavku prvega odstavka se beseda »okrajih« nadomesti z besedo »enotah«.

32. člen

V 91. členu se besedilo drugega in tretjega odstavka spremenita tako, da se glasita:

»Izvoljeni so kandidati, ki so dobili največje število glasov. Prednostni glasovi za posamezne kandidate se upoštevajo, če število prednostnih glasov posameznega kandidata presega količnik, izračunan tako, da se število vseh glasov, ki jih je dobila lista, deli z dvakratnikom števila kandidatov na listi. Če po tem pravilu ni izvoljenih toliko kandidatov, kolikor poslanskih mandatov pripada posamezni listi, so na preostala poslanska mesta na tej listi izvoljeni kandidati po vrstnem redu kandidatov na listi kandidatov.

Če zadnja dva ali več kandidatov dobi enako za izvolitev potrebno število glasov, o izvolitvi med njimi odloči žreb.«.

33. člen

V 92. členu se v četrtem odstavku besedilo »prejšnjega odstavka« nadomesti z besedilom »drugega odstavka tega člena«.

34. člen

V 95. členu se v prvem odstavku besedilo »prednostni vrstni red kandidatov« nadomesti z besedilom »število glasov, ki so jih dobili posamezni kandidati«.

Drugi odstavek se črta.

35. člen

V 96. členu se v prvem odstavku besedilo »točk v volilni enoti« nadomesti z besedo »glasov«, besedilo »največje število točk« pa se nadomesti z besedilom »za izvolitev potrebno število glasov«.

XIV. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

36. člen

Kriterije vrednotenja nalog iz drugega odstavka 26. člena zakona Državna volilna komisija sprejme v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

37. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITVE ČLENOV:

K 1. členu:

Gre za uskladitev zakona z novim Družinskim zakonikom (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg in 22/19), ki je odpravil institut odvzema poslovne sposobnosti in ga nadomestil z institutom postavitve pod skrbništvo. Oseba, ki zaradi motnje v razvoju ali težav v duševnem zdravju ali drugega vzroka, ki vpliva na zmožnost razsojanja, sama brez škode zase ni sposobna poskrbeti za svoje pravice in koristi, se postavi pod skrbništvo in se ji imenuje skrbnika. Sodišče v odločbi o postavitvi pod skrbništvo navede obseg obveznosti in pravic skrbnika, med katerimi je tudi volilna pravica. Sodišče lahko odloči, da oseba pod skrbništvom ne more samostojno opravljati nobenih pravnih poslov ali da ne more samostojno opravljati samo določenih pravnih poslov oziroma, da za določene pravne posle potrebuje dovoljenje skrbnika. Pri tem pa sodišče v postopku posebej odloči o odvzemu pravice voliti in biti voljen. Do odvzema volilne pravice torej ne pride samodejno s postavitvijo pod skrbništvo, temveč o odvzemu volilne pravice sodišče za vsak posamični primer odloča posebej. Iz odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-346/02 (Uradni list RS, št. 73/2003) izhaja, da je volilna pravica lahko omejena samo tistemu, za katerega se ugotovi, da resnično ni sposoben razumeti pomena in namena ter učinkov volitev. Ustavno sodišče nato nadaljuje, da to pomeni, da mora biti postopek urejen tako, da se v vsakem konkretnem primeru ugotavlja, ali je pri osebi, ki se sicer postavi pod skrbništvo in dodeli skrbnika, podana tudi nesposobnost izvrševati volilno pravico.

V skladu z navedenim ZVDZ izrecno določa, da sodišče volilno pravico odvzame zgolj, kadar presodi, da oseba ni sposobna razumeti pomena, namena in učinkov volitev. Gre za sposobnost oblikovanja lastne volje, kar mora biti minimalni pogoj za veljavno oddajo volilnega glasu in za legitimnost volitev sploh. Glasovanje na volitvah je pravno dejanje, ki ima določene pravne in dejanske posledice, in kot vsako drugo pravno dejanje je lahko veljavno le, če oseba, ki ga je storila, razume njegov pomen in posledice.

Volilni okraji ostanejo v veljavi le v administrativno tehničnem smislu organizacije in logistične podpore volitvam in Državni volilni komisiji, zato je treba v 7. členu ZVDZ črtati besedilo, ki se nanaša nanje.

K 2. členu:

Sprememba tega člena je potrebna zaradi spremenjenega načina glasovanja poslancev narodnih skupnosti; predlog zakona ne določa več »Borda« sistema glasovanja, ampak enokrožni večinski volilni sistem. Zato predlog za primer, ko bi mandat prenehal poslancu narodne skupnosti, predvideva nadomestne volitve, ki so immanentne večinskemu volilnemu sistemu in ne več, da postane poslanec za preostanek mandatne dobe tisti kandidat s seznama kandidatov, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat.

K 3. členu:

Gre za popravek, ki je posledica spremembe volilnega sistema poslancev narodnih skupnosti; seznama kandidatov za poslance narodnih skupnosti ne bo več.

K 4. členu:

Poslanci se volijo po načelu, da se en poslanec voli na približno enako število prebivalcev, vendar pa nimajo vsi prebivalci tudi volilne pravice. Pravico voliti in biti voljen za poslanca, torej aktivno in pasivno volilno pravico, ima državljan Republike Slovenije, ki je na dan glasovanja dopolnil osemnajst let starosti,

ne glede na razredno, narodnostno, rasno, ekonomsko ali drugo pripadnost. Ker se poslanci državnega zbora volijo na podlagi volilne pravice oziroma oddanih glasov volivcev, je v besedilu tega odstavka ustrežnejši izraz »volivcev«, in ne prebivalcev.

Ker se skladno z novo ureditvijo, volilni okraji ohranjajo zgolj še v administrativno-tehničnem smislu, je potrebna sprememba petega odstavka, ki je do sedaj določal, da se v vsakem volilnem okraju glasuje za enega kandidata. Skladno z novo ureditvijo se glasovanje opravi na ravni volilne enote.

K 5. členu:

Gre za redakcijski popravek besedila tretjega odstavka, saj drugi stavek tega odstavka določa, da imajo člani volilnih organov pravico do nadomestila in tudi povračila stroškov.

V novem četrtem in petem odstavku se glede na drugi odstavek 29. člena ZVDZ, ki določa obveznost upravnih enot glede nudenja pomoči okrajnim volilnim komisijam in volilnim komisijam volilnih enot, na novo določa način določitve ustrezne nagrade javnim uslužbencem, ki pri volitvah opravijo delo in naloge, poleg rednega dela na upravni enoti. Predlog predvideva, da višino skupnega zneska nagrade za vse javne uslužbence določi Državna volilna komisija (DVK) za posamezno upravno enoto. Kot podlago za določitev skupnega zneska nagrade DVK sprejme kriterije vrednotenja nalog, ki jih med volitvami opravljajo javni uslužbenci, ob upoštevanju podatkov o številu volivcev v okviru upravne enote. Načelniku upravne enote bo prepuščena določitev števila in konkretne določitve javnih uslužbencev, ki bodo pomagali volilnim organom pri njihovem delu. Posameznemu javnemu uslužbencu bo nagrado na predlog tajnika volilne komisije, odmerila okrajna volilna komisija in predlog o tem v potrditev in izplačilo posredovala Državni volilni komisiji. Vsota nagrad za vse javne uslužbence, ki jih določi načelnik upravne enote, ne sme preseči skupnega zneska nagrad za posamezno upravno enoto.

K 6. členu:

Spremembi tretjega in petega odstavka 32. člena ZVDZ sta nujni, saj se je v praksi pokazalo, da sedanja določba ni dovolj jasna in dopušča različno razlago, še posebej ob upoštevanju določb zakona, ki ureja sodniško službo. Namen ostaja ves čas enak, z dopolnitvijo pa se bolj jasno določi, da sta za predsednika volilne komisije in njegovega namestnika imenovana vrhovna sodnika, ki opravljata sodniško službo, torej dejansko sodita in jima sodniška služba ne miruje, v skladu z določbami zakona, ki ureja sodniško službo. Gre torej za sodnika, ki je vezan na načelo neodvisnosti iz 125. člena ustave RS.

Sprememba četrtega odstavka povečuje avtonomnost in legitimnost delovanja DVK saj načelo sorazmernosti pri najvišjem neodvisnem volilnem organu ni najboljša rešitev, temveč je načelo enakopravne zastopanosti tisto, ki zagotavlja politično pluralno sestavo, kar dokazuje tudi dosedanja parlamentarna praksa pri imenovanju DVK komisije, saj je državni zbor, na podlagi »gentlemanskega dogovora« med poslanskimi skupinami imenoval DVK po načelu enakopravne zastopanosti – vsaka poslanska skupina po enega člana ali namestnika člana DVK.

K 7. členu:

Za predsednika volilne komisije volilne enote in njegovega namestnika se lahko imenujeta le sodnika, ki dejansko opravljata sodniško službo, torej sodita in jima sodniška služba, v skladu z določbami zakona, ki ureja sodniško službo, ne miruje.

Sprememba je nujna tudi zaradi uskladitve z določbo 35. člena ZVDZ, ki v drugem odstavku določa, da Državna volilna komisija pred potekom dobe, za katero je bil imenovan, razreši predsednika, namestnika

predsednika, člana ali namestnika člana okrajne volilne komisije ali volilne komisije volilne enote, če to sam zahteva, če mu je prenehala volilna pravica ali če je prenehal opravljati sodniško službo.

Sprememba četrtega odstavka povečuje avtonomnost in legitimnost delovanja volilnih komisij volilnih enot saj načelo sorazmernosti ni najboljša rešitev, temveč je načelo enakopravne zastopanosti tisto, ki zagotavlja politično pluralno sestavo.

K 8. členu:

Glejte obrazložitev k spremembi 33. člena ZVDZ.

Sprememba četrtega odstavka povečuje avtonomnost in legitimnost delovanja okrajnih volilnih komisij saj načelo sorazmernosti ni najboljša rešitev, temveč je načelo enakopravne zastopanosti tisto, ki zagotavlja politično pluralno sestavo.

K 9. členu:

Glejte obrazložitev k spremembi 33. člena ZVDZ.

K 10. členu:

V predlaganem spremenjenem prvem odstavku se glede na dosedanje prakso v okviru volitev določa, da ima tajnik volilne komisije enega namestnika, namesto dosedanjih dveh. S predlagano ureditvijo se želi uravnotežiti vloženo delo, odgovornost ter prejeta nadomestila iz naslova dela v volilnih komisijah. Načelniku upravne enote bo skladno z njegovo siceršnjo odgovornostjo za organiziranje dela upravne enote in njeno pravočasno, kvalitetno in odgovorno opravljeno delo, prepuščena določitev konkretnih javnih uslužbencev za opravljanje del pri volilnih opravilih.

K 11. členu:

Navedeni rok se podaljša. 22. člen ZVEP-2 določa da morajo OVK določiti volišča v 7. dneh po razpisu volitev. Kvalificirani predlagatelji oz. politične stranke imajo težave ker je rok v katerem lahko predlagajo kandidate za člane volilnih odborov izredno kratek (samo tri dni) in tudi objektivno ne morejo vedeti katera volišča (in kje) je okrajna volilna komisija določila. Podaljšanje tega roka bo političnim strankam bistveno olajšalo delo in bodo lahko podale predloge za konkretna volišča, ki jih je določila okrajna volilna komisija.

K 12. členu:

Ker se spreminja sistem volitev poslancev pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti v enokrožni večinski volilni sistem, se – za ohranitev čim večje legitimnosti izvoljenega kandidata, ki jo je izvoljenim kandidatom po mnenju teoretikov prinašal »Borda« volilni sistem – predlaga dvig števila podpisov volivcev, ki so potrebni, da kandidat lahko kandidira. Dosedanja ureditev je za določitev kandidata za poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti predvidevala podpise najmanj tridesetih volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Predlaga se sprememba, po kateri bodo kandidate določili volivci, pripadniki italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, število podpisov pa mora predstavljati najmanj 1,5 % števila pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Število podpisov, določeno v odstotku, ne z absolutno številko,

je ustrežnejše – še posebej glede na bistveno različno število volivcev italijanske na eni in madžarske narodne skupnosti na drugi strani. Državna volilna komisija bo najkasneje na dan po dnevu, ki je določen za začetek volilnih opravil, na svojih spletnih straneh objavila število volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

K 13. členu:

Na posamezni listi kandidatov posamezne stranke sme biti največ toliko kandidatov, kolikor se voli poslancev v posamezni volilni enoti. Predlagana je tudi spodnja omejitev, in sicer ne manj kot polovica, torej najmanj šest kandidatov. To število tudi ne odstopa od veljavne ureditve v primerih, ko se je z listo kandidatov želelo kandidirati v celotni volilni enoti. Na ta način se zagotovi, da ne bi prihajalo do prevelikih razlik med listami glede števila predlaganih kandidatov in da se volivcu dejansko omogoči izbira med kandidati na kandidatni listi. Taka rešitev omogoča manjšim strankam, da kandidirajo tudi v tistih enotah, v katerih nimajo dovolj kakovostnih kandidatov. Glede liste, ki jo določijo volivci, se ohranja dosedanja ureditev, saj je na listi kandidatov, ki so jo določili volivci, lahko manj kot polovica kandidatov, kolikor poslancev se voli v volilni enoti (dovolj je že en kandidat).

K 14. členu:

Zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov (podrobnejša obrazložitev je podana v obrazložitvi spremembe 91. člena ZVDZ) je treba črtati določbo 49. člena ZVDZ, ki ureja določanje list kandidatov in njihovo razporejanje po volilnih okrajih.

K 15. členu:

Zaradi glasovanja po listah s prednostnim glasom po volilnih enotah, namesto po doslej uveljavljenih volilnih okrajih, je potrebno dodatno določiti, da predlog liste kandidatov vsebuje tudi seznam kandidatov po vrstnem redu, po katerem bodo razporejeni na listi. Določba, da je treba predlogu liste priložiti razporeditev kandidatov z liste kandidatov po volilnih okrajih, ni več relevantna.

K 16. členu:

Zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov, je potrebno črtanje drugega odstavka 60. člena ZVDZ, ki je do sedaj določal, da volilna komisija volilne enote sestavi seznam kandidatov, o katerih se glasuje v posameznih volilnih okrajih. Zaradi glasovanja o listah kandidatov na ravni volilne enote je to po predlagani ureditvi postalo nepotrebno.

K 17. členu:

Sprememba je potrebna zaradi spremembe volilnega sistema skladno s katero se ne glasuje več po volilnih okrajih, temveč po volilnih enotah. Preostale spremembe upoštevajo dolgoletno prakso DVK glede seznanjanja javnosti z listami kandidatov.

K 18. členu:

Spremembe upoštevajo dolgoletno prakso DVK glede seznanjanja javnosti z listami kandidatov.

K 19. členu:

Sprememba je potrebna zaradi praktičnih razlogov, ko so sedeži volišč lahko tudi v drugih objektih, ne le v zgradbah.

K 20. členu:

V skladu s predlagano ureditvijo se lahko predčasne volitve izvedejo tudi izven sedeža okrajne volilne komisije.

K 21. členu:

V praksi o dnevu glasovanja in o volišču, na katerem so volivci vpisani v volilni imenik, obvešča Državna volilna komisija in ne okrajne volilne komisije. Temu se prilagodi tudi besedilo 70. člena ZVDZ.

K 22. členu:

Zaradi uveljavitve prednostnega glasu je treba uskladiti 73. člen ZVDZ tako, da bo omogočal glasovanje s prednostnim glasom. Volivec glasuje tako, da obkroži zaporedno številko liste kandidatov, za katero glasuje. Če želi dati posameznemu kandidatu z liste prednostni glas, obkroži zaporedno številko pred imenom in priimkom kandidata, ki mu daje prednostni glas.

K 23. členu:

Sprememba je potrebna zaradi spremenjenega načina glasovanja poslancev narodnih skupnosti; zakon ne predvideva več glasovanja tako, da volivec pred imeni in priimki kandidatov označi prednostni vrstni red kandidatov s števkami od ena naprej (Borda), kot je to veljalo do sedaj, ampak tako, da na glasovnici obkroži zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega glasuje.

K 24. členu:

Zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov in zaradi uvedbe prednostnega glasu je treba ustrezno prilagoditi določbo 76. člena ZVDZ, ki določa primere, ko je glasovnica veljavna, čeprav volivec ni glasoval skladno z navodili. Volivec glasuje tako, da na glasovnici obkroži zaporedno številko pred listo kandidatov, za katero glasuje, oziroma zaporedno številko pred imenom in priimkom kandidata, ki mu daje prednostni glas.

Da v primeru pomot ne bi prišlo do prevelikega števila neveljavnih glasovnic, predlagatelj predlaga rešitev, po kateri se bo štel, da je glasovnica veljavna tudi, če volivec ni obkrožil zaporedne številke liste kandidatov, je pa obkrožil enega kandidata na listi. V teh primerih se šteje, da je volivec dal prednostni glas kandidatu, ki ga je obkrožil in glas listi, na kateri je kandidat. Če volivec ni obkrožil zaporedne številke liste, je pa obkrožil dva ali več kandidatov na isti listi, je glasovnica prav tako veljavna, se pa šteje, da je volivec oddal glas listi, na kateri so obkroženi kandidati, prednostni glas pa se ne upošteva. Enako velja, če je volivec glasoval na drugačen način, kot je določeno v prvem in drugem odstavku tega člena, pa je iz nje jasno razvidno, za katero listo oziroma katerega kandidata je glasoval.

V vsakem primeru so neizpolnjena glasovnica, glasovnica, s katero je volivec oddal več glasov različnim listam kandidatov, listi kandidatov in enemu ali več kandidatom na drugi listi ali kandidatom na različnih listah kandidatov ter druga glasovnica, na kateri ni mogoče ugotoviti, za katero listo je volivec glasoval, neveljavne.

K 25. členu:

Da bi se omogočilo glasovanje čim večjemu številu volivcev, se volivcem, ki so odšli v pripor ali bolnišnico oziroma so bili nepredvideno sprejeti v institucionalno varstvo po izteku roka iz prvega odstavka 81. člena oziroma kasneje kot deset dni pred dnevom glasovanja in tega niso mogli vedeti oziroma predvideti, se v teh primerih izjemoma podaljša rok za oddajo obvestila pristojni volilni komisiji, da želijo glasovati po pošti in sicer lahko to obvestilo oddajo najkasneje pet dni pred dnevom glasovanja.

Gre za izjemo od splošnega roka za glasovanje po pošti in velja samo za volivce, ki so odšli v pripor ali bolnišnico ipd., saj tega niso mogli predvideti. Izjema pa ne velja za volivce, ki so bili vnaprej obveščeni, da bodo odšli v zavod za prestajanje kazni ali v socialnovarstveni zavod za institucionalno varstvo, po izteku roka iz prvega odstavka 81. člena. Ti volivci so namreč pravočasno obveščeni in vedo, kdaj bodo nastopili prestajanje zaporne kazni oziroma kdaj bodo odšli v socialnovarstveni zavod za institucionalno varstvo in lahko pravočasno obvestijo okrajno volilno komisijo, na območju katere so vpisani v volilni imenik, da želijo glasovati po pošti. Enaka izjema glede roka bo veljala tudi v primeru, ko je bila odločba o invalidnosti izdana kasneje kot deset dni pred dnevom glasovanja.

Volivci, ki jim je bila nepredvideno odvzeta prostost oziroma so nepredvideno sprejeti na zdravljenje v bolnišnico ali pa v institucionalno varstvo socialnovarstvenega zavoda ali so prejeli odločbo o invalidnosti, morajo o tem, da želijo glasovati po pošti, obvestiti okrajno volilno komisijo, na območju katere so vpisani v volilni imenik in tudi priložiti ustrezno dokazilo ali potrdilo, s katerim bodo dokazali, da so bili napoteni (sprejeti) v pripor oziroma bolnišnico po izteku roka iz prvega odstavka 81. člena. To potrdilo (dokazilo) je treba zato, da se sistemsko prepreči morebitne zlorabe in temeljni namen tretjega odstavka tega člena. Brez tega dokazila oziroma potrdila bi se rok za obveščanje okrajnih volilnih komisij za glasovanje po pošti »de facto« podaljšal, kar bi povzročilo velike težave volilnim organom pri zagotavljanju temeljnega načela, da ima vsak volivec samo en glas oziroma pri preprečevanju dvojnega glasovanja.

Okrajna volilna komisija mora vsakega volivca, ki glasuje po pošti, na podlagi določb zakona, ki ureja področje volilne pravice (Z EVP-2), vpisati v evidenco volilne pravice in ustrezno označiti tudi v volilnem imeniku. Označbo (opombo) v volilnem imeniku mora okrajna volilna komisija vpisati pred uporabo volilnega imenika na volišču za predčasno glasovanje, da se prepreči morebitno dvojno glasovanje. Zato se rok za oddajo obvestila okrajni volilni komisiji izteče najkasneje pet dni pred dnevom glasovanja, torej v ponedeljek pred dnevom glasovanja, in sicer do 24. ure. Okrajna volilna komisija mora do tega roka obvestilo volivca (z dokazilom, potrdilom, odločbo) prejeti, saj se drugače šteje, kot prepozen in ga okrajna volilna komisija ne sme upoštevati (velja prejemna teorija).

Zaradi novega odstavka se popravi sklic v četrtem odstavku.

K 26. členu:

Drugi stavek petega odstavka 82. člena je potrebno spremeniti tako, da bo omogočal uporabo prednostnega glasu tudi v primerih, ko se glasuje z uporabo uradne prazne glasovnice. Volivec bo po predlagani ureditvi izrazil svojo voljo tako, da bo lastnoročno ali na drug način v prostor na glasovnici vpisal ime liste, poleg tega pa lahko vpiše tudi ime kandidata, ki mu daje prednostni glas.

K 27. členu:

Sprememba 84. člena je posledica spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov in uvedbe prednostnega glasu, kar se odraža tudi pri načinu dela volilnega odbora, ko ta ugotavlja izid glasovanja. Ne ugotavlja več zgolj, koliko glasov so dobili posamezni kandidati, ampak koliko glasov so dobile posamezne liste kandidatov in koliko prednostnih glasov so sočasno dobili posamezni kandidati. Drugi odstavek tega člena se spreminja zaradi spremenjenega volilnega sistema poslancev narodnih manjšin.

K 28. členu:

Sprememba 85. člena je posledica spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov in uvedbe prednostnega glasu, kar se odraža tudi pri načinu delu volilnega odbora, ko ta sestavlja zapisnik, v katerem se po novem navaja koliko je na območju volišča volilnih upravičencev po volilnem imeniku, koliko volivcev je glasovalo po volilnem imeniku, koliko jih je glasovalo s potrdilom in koliko jih je skupno glasovalo po glasovnicah, koliko glasovnic je bilo neveljavnih, koliko glasov so dobile posamezne liste kandidatov in koliko prednostnih glasov so dobili posamezni kandidati.

Tretji odstavek 85. člena se spremeni zaradi spremenjenega načina glasovanja poslancev narodnostnih manjšin.

K 29. členu:

Okrajna volilna komisija bo glede na uvedbo sistema relativnega neobveznega prednostnega glasu, med drugim ugotavljala, koliko *prednostnih* glasov so dobili posamezni kandidati.

K 30. členu:

Ugotavljanje izida v volilni enoti je potrebno prilagoditi glasovanju po listah kandidatov s prednostnim glasom tako, da volilna komisija ne bo več ugotavljala, koliko glasov so dobili posamezni kandidati z liste po volilnih okrajih in njihovega deleža glasov v skupnem številu glasov, oddanih v volilnem okraju, temveč skupno število glasov, ki jih je prejel vsak kandidat z liste v volilni enoti in skupno število dobljenih glasov za vsako listo v volilni enoti.

Drugi odstavek, ki je določal ugotavljanje deleža glasov, oddanih za kandidata v skupnem številu glasov, v primeru, ko se je o posameznem kandidatu z liste kandidatov glasovalo v dveh volilnih okrajih, z novo ureditvijo glasovanja po volilnih enotah postane nepotreben, zato se črta.

K 31. členu:

Zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov, Državna volilna komisija ne ugotavlja več, koliko glasov so dobili kandidati po posameznih volilnih okrajih, ampak zgolj koliko glasov so dobile liste po volilnih enotah in skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov na območju države; tega, kot navedeno, ne ugotavlja več po volilnih okrajih, ampak po volilnih enotah. Zaradi navedenega se spreminja prvi odstavek 89.a člena.

K 32. členu:

Zaradi uvedbe prednostnega glasu, je potrebno spremeniti drugi in tretji odstavek 91. člena, ki določata izvolitev kandidatov glede na prednostni vrstni red kot izhaja iz dobljenega deleža glasov v skupnem številu glasov v volilnem okraju. Prednostni glas se predlaga v obliki neobveznega relativnega prednostnega glasu, se pravi tako, da bo vrstni red dodeljevanja mandatov kandidatom v okviru liste odvisen od števila (prednostnih) glasov, ki jih dobi posamezni kandidat, pri čemer se prednostni glas upošteva kolikor presega prag, ki je po formuli za izračun enak pragu za kandidata pri volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament. Gre za obliko neobveznega relativnega prednostnega glasu, kar pomeni, da bo volivec glasoval za listo kandidatov, lahko pa bo glasoval tudi za enega izmed kandidatov na listi, če bo tako želel. Za primer, da bi zadnja dva ali več kandidatov dobili enako za izvolitev potrebno število prednostnih glasov, predlog zakona predvideva, da o izvolitvi med temi kandidati odloči žreb.

K 33. členu:

Gre za redakcijski popravek napačnega sklicevanja.

K 34. členu:

Volilna komisija posebne volilne enote za volitve poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti zaradi spremenjenega sistema volitev ne ugotavlja več prednostnega vrstnega reda kandidatov, ampak ugotavlja, kolikšno število glasov so dobili posamezni kandidati. Iz istega razloga je postal odvečen tudi drugi odstavek 95. člena, saj določba, kako se točkuje vrstni red kandidatov, ni več potrebna.

K 35. členu:

Zaradi spremenjenega sistema volitev poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti, se tudi volilni izid ugotavlja na drugačen način, kot je to veljalo do sedaj; za poslanca je izvoljen kandidat, ki dobi največje število glasov v volilni enoti, ne več kandidat, ki dobi največje število točk.

K 36. členu:

V drugem odstavku je določen rok, v katerem bo morala Državna volilna komisija sprejeti Kriterije vrednotenja nalog, ki jih javni uslužbenci opravljajo za volilne komisije, pri čemer gre tu za višino skupnega zneska nagrade za vse navedene uslužbence na posamezni upravni enoti.

K 37. členu:

Ta člen je končna določba in določa začetek veljavnosti zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO:

7. člen

Pravico voliti in biti voljen za poslanca ima državljan Republike Slovenije, ki je na dan glasovanja dopolnil osemnajst let starosti.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka pravice voliti in biti voljen nima državljan Republike Slovenije, ki je dopolnil osemnajst let starosti, pa mu je bila zaradi duševne bolezni, zaostalosti ali prizadetosti popolnoma odvzeta poslovna sposobnost ali podaljšana roditeljska pravica staršev ali drugih oseb čez njegovo polnoletnost ter ni sposoben razumeti pomena, namena in učinkov volitev.

Sodišče v postopku za odvzem poslovne sposobnosti ali podaljšanje roditeljske pravice čez polnoletnost posebej odloči o odvzemu pravice voliti in biti voljen.

Pravico voliti uresničuje volivec v volilni enoti, v kateri ima stalno prebivališče.

Volivec, ki nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, uresničuje pravico voliti v volilni enoti, v kateri je imel zadnje stalno prebivališče sam ali eden od staršev. Če tega ni mogoče ugotoviti, volivec sam odloči, v kateri volilni enoti in volilnem okraju bo uresničeval volilno pravico.

17. člen

Če poslancu preneha mandat, razen če je odstopil prej kot v šestih mesecih od potrditve mandata, postane poslanec za preostanek mandatne dobe tisti kandidat z iste liste kandidatov, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat.

Če preneha mandat poslancu narodne skupnosti, postane poslanec za preostanek mandatne dobe tisti kandidat s seznama kandidatov, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat.

Če kandidat iz prvega oziroma drugega odstavka tega člena v roku osmih dni ne sporoči, da sprejema mandat, se ta pravica prenese na naslednjega kandidata.

18. člen

Če na listi oziroma seznamu iz prejšnjega člena ni naslednjega kandidata, se opravijo nadomestne volitve.

Nadomestne volitve se opravijo tudi, če poslancu v primeru iz prvega odstavka prejšnjega člena preneha mandat, ker je odstopil prej kot v šestih mesecih od potrditve mandata.

Nadomestne volitve se ne opravijo, če poslancu preneha mandat manj kot šest mesecev pred potekom mandatne dobe državnega zbora, razen če državni zbor odloči drugače.

Na nadomestnih volitvah se poslanec izvoli za čas do izteka mandatne dobe državnega zbora.

20. člen

Za volitve poslancev državnega zbora se oblikuje osem volilnih enot. V vsaki volilni enoti se voli enajst poslancev.

Volilne enote se oblikujejo v skladu z načelom, da se en poslanec voli na približno enako število prebivalcev.

Pri oblikovanju volilnih enot in volilnih okrajev je treba upoštevati geografsko zaokroženost ter skupne kulturne in druge značilnosti teh.

Volilni okraj lahko obsega območje ene občine, območje dveh ali več občin, ali območje dela občine.

Vsaka volilna enota se razdeli na enajst volilnih okrajev, tako da je v vsakem volilnem okraju približno enako število prebivalcev. V vsakem volilnem okraju se glasuje za enega kandidata.

Za volitve poslancev italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti se na območjih, kjer ti skupnosti živita, oblikujeta posebni volilni enoti.

26. člen

Funkcija v volilnem organu je častna.

Člani volilnih organov morajo opravljati svojo funkcijo vestno, odgovorno in morajo delovati samo na podlagi zakonov in drugih predpisov, neodvisno od kakršnihkoli drugih navodil.

Člani volilnih organov imajo zaradi dela v volilnem organu pravico do ustreznega nadomestila. Višino nadomestil oziroma povračil stroškov članov volilnih organov, tajnikov in drugih oseb, ki opravljajo dolžnosti pri volitvah, določi državna volilna komisija v soglasju z ministrstvom, pristojnim za finance. Za člane državne volilne komisije se višina nadomestil določi za vsak začetni mesec izvajanja volilnih opravil na osnovi osnovne plače predsednika ustavnega sodišča, in sicer za predsednika državne volilne komisije in njegovega namestnika v višini največ ene četrte osnovne plače predsednika ustavnega sodišča, za druge člane državne volilne komisije pa v višini največ ene šestine osnovne plače predsednika ustavnega sodišča. Državna volilna komisija določi višino nadomestil v odvisnosti od udeležbe na sejah in drugih aktivnosti. V času, ko ni volitev, predsednik državne volilne komisije prejema nadomestilo v višini 10% osnovne plače predsednika ustavnega sodišča, njegov namestnik pa nadomestilo v višini 5% osnovne plače predsednika ustavnega sodišča.

32. člen

Državno volilno komisijo imenuje državni zbor.

Državno volilno komisijo sestavljajo predsednik in pet članov ter njihovi namestniki.

Za predsednika državne volilne komisije in njegovega namestnika se imenujeta sodnika vrhovnega sodišča.

Dva člana in dva namestnika članov državne volilne komisije se imenujeta izmed pravnih strokovnjakov. Trije člani in namestniki članov državne volilne komisije se imenujejo po predlogih poslanskih skupin, pri čemer se upošteva sorazmerna zastopanost političnih strank.

Državni zbor pred potekom dobe, za katero je bil imenovan, razreši predsednika, namestnika predsednika, člana ali namestnika člana, če to sam zahteva, če mu je prenehala volilna pravica ali če je prenehal opravljati sodniško službo. Državni zbor lahko pred potekom dobe, za katero je bil imenovan, razreši člana ali namestnika člana zaradi nevestnega opravljanja funkcije. Razrešitev iz razloga iz prejšnjega stavka lahko predlaga poslanska skupina, ki ga je državnemu zboru predlagala v imenovanje.

Zoper odločitev državnega zbora iz prejšnjega odstavka ni pritožbe. Državna volilna komisija uredi svoje poslovanje s poslovnikom.

33. člen

Volilne komisije volilnih enot imenuje državna volilna komisija.

Volilno komisijo volilne enote sestavljajo predsednik in trije člani ter njihovi namestniki.

Predsednik in namestnik predsednika volilne komisije volilne enote se imenujeta izmed sodnikov.

En član in en namestnik člana volilne komisije volilne enote se imenujeta izmed pravnih strokovnjakov. Dva člana in dva namestnika članov volilne komisije volilne enote se imenujeta po predlogih poslanskih skupin, pri čemer se upošteva sorazmerna zastopanost političnih strank.

V volilni komisiji posebne volilne enote za izvolitev poslanca narodne skupnosti mora biti vsaj en član pripadnik narodne skupnosti.

34. člen

Okrajne volilne komisije imenuje državna volilna komisija.

Okrajna volilna komisija se imenuje za območje volilnega okraja.

Okrajno volilno komisijo sestavljajo predsednik in trije člani ter njihovi namestniki. Predsednik okrajne volilne komisije se imenuje izmed sodnikov, njegov namestnik pa izmed drugih diplomiranih pravnikov.

Ostali člani okrajne volilne komisije in njihovi namestniki se imenujejo po predlogih političnih strank, pri čemer se upošteva njihova sorazmerna zastopanost. Predloge za imenovanje članov okrajnih volilnih komisij in njihovih namestnikov lahko dajo tudi predstavniški organi lokalnih skupnosti z območja volilnega okraja.

Pri imenovanju članov okrajnih volilnih komisij in njihovih namestnikov po prejšnjem odstavku se najprej upoštevajo predlogi političnih strank, s katerih list kandidatov so bili na zadnjih volitvah v državni zbor izvoljeni kandidati, in sicer po vrstnem redu glede na število izvoljenih kandidatov pri čemer v primeru enakega števila odloči žreb, nato pa predlogi drugih političnih strank in lokalnih skupnosti, tako da je zagotovljena politično pluralna sestava volilnih komisij. Če predlogov ni ali jih je premalo, se za manjkajoče člane in njihove namestnike določijo uradniki, zaposleni v organih državne uprave ali upravi lokalne skupnosti.

35. člen

Če bi članom volilnih komisij prenehal mandat v času po razpisu volitev, se jim mandat podaljša do konca volitev.

Državna volilna komisija pred potekom dobe, za katero je bil imenovan, razreši predsednika, namestnika predsednika, člana ali namestnika člana okrajne volilne komisije ali volilne komisije volilne enote, če to sam zahteva, če mu je prenehala volilna pravica ali če je prenehal opravljati sodniško službo. Državna volilna komisija lahko pred potekom dobe, za katero je bil imenovan, razreši predsednika, namestnika predsednika, člana ali namestnika člana okrajne volilne komisije ali volilne komisije volilne enote zaradi nevestnega opravljanja funkcije ali če ni ravnal skladno z obveznimi navodili iz 2. točke prvega odstavka 37. člena tega zakona. Razrešitev člana ali namestnika člana okrajne volilne komisije ali volilne komisije volilne enote zaradi nevestnega opravljanja funkcije lahko predlaga tudi poslanska skupina ali politična stranka, ki ga je državni volilni komisiji predlagala v imenovanje.

Zoper odločitev državne volilne komisije iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.

36. člen

Volilna komisija ima tajnika, ki ima lahko največ dva namestnika. Tajnika in njegove namestnike imenuje in razreši državna volilna komisija. Tajnika in njegove namestnike državna volilna komisija imenuje na predlog načelnika upravne enote za štiri leta izmed uradnikov upravne enote, ki opravljajo upravne naloge s področja upravnih notranjih zadev ali imajo izkušnje z volitvami.

Državna volilna komisija pred potekom dobe, za katero je bil imenovan, razreši tajnika ali njegovega namestnika, če to sam zahteva ali če ne opravlja več dela na upravni enoti. Državna volilna komisija

pred potekom dobe, za katero je bil imenovan, lahko razreši tajnika ali njegovega namestnika, če je ravnal nevestno ali če ni ravnal skladno z obveznimi navodili iz 2. točke prvega odstavka 37. člena tega zakona. Razrešitev tajnika ali njegovega namestnika iz razloga iz prejšnjega stavka lahko predlaga načelnik upravne enote, predsednik volilne komisije ali direktor službe državne volilne komisije.

Zoper odločitev državne volilne komisije iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.

41. člen

Volilni odbor sestavljajo predsednik in parno število članov ter njihovi namestniki.

Predsednik in člani volilnega odbora ter njihovi namestniki se imenujejo izmed državljanov, ki imajo stalno prebivališče na območju volilnega okraja.

Politične stranke lahko najkasneje v desetih dneh po razpisu volitev dajo svoje predloge za imenovanje predsednika in članov volilnega odbora ter njihovih namestnikov okrajni volilni komisiji. Pri imenovanju članov volilnih odborov se najprej upoštevajo predlogi političnih strank, s katerih list kandidatov so bili na zadnjih volitvah v državni zbor izvoljeni kandidati, in sicer po vrstnem redu glede na število izvoljenih kandidatov pri čemer v primeru enakega števila odloči žreb, nato pa predlogi drugih političnih strank in lokalnih skupnosti ter njihovih delov, tako da je zagotovljena politično pluralna sestava volilnih odborov. Če predlogov ni ali jih je premalo, se za manjkajoče člane določijo uradniki, zaposleni v organih državne uprave ali upravi lokalne skupnosti.

45. člen

Kandidata za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti določi s podpisi najmanj trideset volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

48. člen

Na listi kandidatov je lahko največ toliko kandidatov, kolikor poslancev se voli v volilni enoti.

Vsakdo lahko kandidira samo v eni volilni enoti in samo na eni listi kandidatov.

49. člen

Pri določitvi liste kandidatov je treba določiti tudi, v katerem volilnem okraju se bo glasovalo o posameznem kandidatu z liste kandidatov.

V posameznem volilnem okraju se glasuje samo o enem kandidatu z liste kandidatov.

Če na listi kandidatov ni toliko kandidatov, kolikor poslancev se voli v volilni enoti, se o posameznem kandidatu s te liste lahko glasuje največ v dveh volilnih okrajih.

Če je na listi kandidatov, ki so jo določili volivci, samo en kandidat, se o njem glasuje v vseh volilnih okrajih.

51. člen

Lista kandidatov se vloži pri volilni komisiji volilne enote. Predlog liste kandidatov mora vsebovati oznako volilne enote, ime predlagatelja, ime liste, osebne podatke kandidatov – ime, priimek, rojstni podatki, poklic in delo, ki ga opravlja, in stalno prebivališče ter ime, priimek in naslov stalnega prebivališča predstavnika liste. Listi morajo biti priložena pisna soglasja kandidatov, da sprejemajo kandidaturo, ter s tem zakonom določeno najmanjše število podpisov volivcev na predpisanih obrazcih.

Predlogu liste je treba priložiti tudi razporeditev kandidatov z liste kandidatov po volilnih okrajih.

Listi kandidatov, ki jo vloži politična stranka, mora biti priložen tudi zapisnik o določitvi liste kandidatov in pravila politične stranke, ki se nanašajo na določanje kandidatov na volitvah v državni zbor.

60. člen

Volilna komisija volilne enote sestavi seznam potrjenih list kandidatov v volilni enoti po vrstnem redu, ki se določi z žrebom.

Volilna komisija volilne enote sestavi tudi seznam kandidatov, o katerih se glasuje v posameznih volilnih okrajih. Vrstni red kandidatov na seznamu je enak vrstnemu redu list na seznamu potrjenih list kandidatov.

61. člen

Seznami potrjenih list kandidatov in seznamih kandidatov, o katerih se glasuje v posameznih volilnih okrajih, se objavijo v medijih ali na drug način, ki ga določi državna volilna komisija, upošteva načelo čim širše obveščeni volivcev ter načelo gospodarnosti, najpozneje petnajst dni pred dnevom glasovanja. Za objavo skrbi državna volilna komisija.

62. člen

Mediji morajo objaviti sezname list kandidatov s podatki, določenimi v tem zakonu.

Državna volilna komisija določi medije, v katerih se objavijo sezname list kandidatov. Stroški objave se krijejo iz sredstev, namenjenih za izvedbo volitev.

64. člen

Za vsako volišče se določi poseben prostor. Prostor, kjer se glasuje, mora biti urejen tako, da je zagotovljeno tajno izpolnjevanje glasovnice. Volišče mora biti opremljeno na način, ki preprečuje opazovanje volivca pri izpolnjevanju glasovnice.

Za volišče se šteje zgradba, v kateri se glasuje, dvorišče te zgradbe in določen prostor okrog zgradbe.

Volilne komisije pripravijo pravočasno za vsa volišča, ki so jih določile, potrebno število prosojnih glasovalnih skrinjic, tiskane glasovnice in drugo volilno gradivo.

Na volišču je treba razobesiti razglase s seznamami list kandidatov, o katerih se glasuje.

69. člen

Volivci, ki so na dan glasovanja odsotni, lahko glasujejo pred tem dnevom, vendar pa ne prej kot pet dni pred dnevom glasovanja in ne kasneje kot dva dni pred dnevom glasovanja. Glasovanje se opravi na posebnem volišču na sedežu okrajne volilne komisije.

Glasovanje vodi volilni odbor, ki ga okrajna volilna komisija imenuje na način, določen v 41. členu tega zakona.

Po vsakokratnem zaključku predčasnega glasovanja se volilne skrinjice in drug volilni material zapečatijo; odpečatijo se ob vsakokratnem nadaljevanju predčasnega glasovanja in pred ugotavljanjem izida glasovanja. Državna volilna komisija določi enotne standarde varovanja volilnih skrinjic in drugega volilnega gradiva v času od predčasnega glasovanja do ugotavljanja izida glasovanja.

70. člen

Okrajna volilna komisija obvesti volivce o dnevu glasovanja in o volišču, na katerem so vpisani v volilni imenik.

73. člen

Glasovanje se opravi z glasovnico.

Glasovnica za glasovanje o kandidatih v volilnih okrajih vsebuje:

- oznako volilne enote,
- oznako volilnega okraja,
- zaporedne številke in imena list kandidatov po vrstnem redu iz seznama list kandidatov ter priimke in imena kandidatov, o katerih se glasuje v volilnem okraju,
- navodilo o načinu glasovanja.

Volivec lahko glasuje samo za enega kandidata. Volivec glasuje tako, da na glasovnici obkroži zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega glasuje.

74. člen

Glasovnica za glasovanje o kandidatih za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti vsebuje:

- oznako volilne enote,
- priimke in imena kandidatov po vrstnem redu iz seznama kandidatov,
- navodilo o načinu glasovanja.

Volivec glasuje tako, da pred priimki in imeni kandidatov označi prednostni vrstni red kandidatov s številkami od 1 naprej.

76. člen

Neizpolnjena glasovnica in glasovnica, na kateri ni mogoče ugotoviti, za katerega kandidata je volivec glasoval, sta neveljavni.

Glasovnica je veljavna, če je volivec glasoval na drugačen način, kot je določeno v 73. in 74. členu tega zakona, pa je iz nje jasno razvidno, za katerega kandidata je glasoval.

81. člen

Volivci ne smejo biti vpoklicani na vojaške vaje na dan glasovanja.

Po pošti lahko glasujejo volivci, ki so v priporu, zavodu za prestajanje kazni, v bolnišnici ali v socialnovarstvenem zavodu za institucionalno varstvo, če to sporočijo okrajni volilni komisiji najkasneje deset dni pred dnevom glasovanja. Na enak način lahko glasujejo tudi invalidi, ki to sporočijo okrajni volilni komisiji v roku iz prejšnjega stavka in predložijo odločbo pristojnega organa o priznanju statusa invalida.

Invalidi lahko glasujejo po pošti tudi stalno, če to sporočijo državni volilni komisiji in predložijo odločbo pristojnega organa o priznanju statusa invalida. To sporočilo velja do preklica. Prvo sporočilo o stalnem glasovanju po pošti mora invalid posredovati v roku iz prejšnjega odstavka.

82. člen

Volivci, ki so vpisani v evidenco volilne pravice državljanov Republike Slovenije, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, lahko glasujejo po pošti ali na diplomatsko-konzularnem predstavništvu Republike Slovenije, če država, v kateri prebivajo, dopušča tako glasovanje, oziroma če to omogoča meddržavni sporazum. Tem volivcem se pravočasno pošlje glasovnica s priloženo volilno karto.

Volivci, ki so na dan glasovanja v tujini, ker tam začasno prebivajo, lahko glasujejo po pošti ali na diplomatsko konzularnem predstavništvu Republike Slovenije, če to sporočijo državni volilni komisiji najkasneje 30 dni pred dnevom glasovanja in če država, v kateri prebivajo, dopušča tako glasovanje, oziroma če to omogoča meddržavni sporazum.

Če volivec glasuje po pošti, se glasovnica upošteva, če je kuverti z glasovnico priložena lastnoročno podpisana volilna karta.

Za glasovanje po pošti v tujini in na diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za glasovanje v Republiki Sloveniji.

Ne glede na določbe 73. in 74. člena tega zakona se lahko glasovanje opravi z uradno prazno glasovnico, ki vsebuje oznako volilne enote in volilnega okraja ter navodilo o načinu glasovanja. Volivec izrazi svojo voljo tako, da v prostor na glasovnici lastnoročno ali na drug način vpiše ime in priimek kandidata, za katerega glasuje, ali ime liste kandidatov, za katero glasuje.

84. člen

Ko je glasovanje končano, volilni odbor brez prekinitve začne ugotavljati izide glasovanja. Najprej prešteje neuporabljene glasovnice ter jih da v poseben oмот in oмот zapečati. Nato ugotovi po volilnem imeniku in po potrdilih skupno število volivcev, ki so glasovali, odpre glasovalno skrinjico, ugotovi število oddanih glasovnic, koliko glasovnic je neveljavnih in koliko glasov so dobili posamezni kandidati.

Pri volitvah poslanca narodne skupnosti ugotovi volilni odbor prednostni vrstni red kandidatov.

85. člen

O delu volilnega odbora pri ugotavljanju izida glasovanja se sestavi zapisnik. Vanj se vpiše: koliko je na območju volišča volilnih upravičencev po volilnem imeniku, koliko volivcev je glasovalo po volilnem imeniku, koliko jih je glasovalo s potrdilom in koliko jih je skupno glasovalo po glasovnicah, koliko glasovnic je bilo neveljavnih in koliko glasov so dobili posamezni kandidati.

V primeru iz drugega odstavka prejšnjega člena se v zapisnik vpiše prednostni vrstni red kandidatov.

V zapisnik se vpišejo tudi morebitna posebna mnenja in pripombe članov volilnega odbora in zaupnikov list kandidatov.

Zapisnik podpišejo predsednik in člani volilnega odbora.

87. člen

Okrajna volilna komisija ugotovi za območje volilnega okraja, koliko volivcev je vpisanih v volilni imenik, koliko jih je na voliščih glasovalo po volilnem imeniku in koliko jih je glasovalo s potrdili, koliko jih je glasovalo po pošti, koliko glasovnic je bilo neveljavnih ter koliko glasov so dobili posamezni kandidati in koliko glasov so dobile posamezne liste kandidatov.

Volilna komisija pri ugotavljanju izida glasovanja po pošti upošteva glasovnice, ki so prispele po pošti k okrajni volilni komisiji do 19. ure na dan glasovanja, glasovnice, ki so prispele po pošti iz Republike Slovenije do 12. ure na dan po dnevu glasovanja in glasovnice, ki so prispele po pošti iz tujine do 12. ure osmega dne po dnevu glasovanja.

Ovojnice z glasovnicami, ki so prispele po pošti k pristojni volilni komisiji po 19. uri na dan glasovanja, morajo imeti poštni žig z datumom oziroma morajo biti ovojnica priložene listine, iz katerih je razvidno, da je bila glasovnica oddana na pošto pred 19. uro na dan glasovanja.

Glasovnice, ki so prispele po pošti k pristojni volilni komisiji po 19. uri na dan glasovanja, katerih ovojnice niso opremljene tako, da je iz njih razvidno, da so bile na pošto oddane pred 19. uro na dan glasovanja, so neveljavne.

89. člen

Volilna komisija volilne enote ugotovi za vsako listo kandidatov, koliko glasov so dobili posamezni kandidati z liste po volilnih okrajih in delež glasov posameznih kandidatov v skupnem številu glasov, oddanih v volilnem okraju, ter skupno število glasov, ki so bili oddani za listo v volilni enoti.

Če se je o posameznem kandidatu z liste kandidatov glasovalo v dveh volilnih okrajih, volilna komisija volilne enote ugotovi delež glasov takega kandidata v skupnem številu glasov, oddanih v obeh volilnih okrajih.

Volilna komisija ugotovi tudi skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov v volilni enoti.

89.a člen

Državna volilna komisija ugotovi za območje države, koliko glasov so dobili posamezni kandidati z liste po volilnih okrajih, koliko glasov so dobile liste po volilnih enotah in skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov na območju države. Pri tem volilna komisija upošteva tudi izid glasovanja na diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije in po pošti iz tujine, ki je prispela v državno volilno komisijo v roku iz 87. člena tega zakona. Izid glasovanja iz prejšnjega stavka državna volilna komisija ugotavlja po volilnih okrajih.

Državna volilna komisija sporoči volilnim komisijam volilnih enot končni izid glasovanja za posamezno volilno enoto.

Na podlagi ugotovljenega izida glasovanja za območje države državna volilna komisija ugotovi, katere liste kandidatov oziroma istoimenske liste kandidatov so na območju države dobile najmanj 4% od skupnega števila glasov, oddanih za vse liste na območju države, in se upoštevajo pri delitvi mandatov.

91. člen

Z liste kandidatov je izvoljenih toliko kandidatov, kolikor mandatov je dobila lista.

Z liste kandidatov so izvoljeni kandidati po vrstnem redu dobljenega deleža glasov v skupnem številu glasov v volilnem okraju oziroma v skupnem številu glasov v dveh volilnih okrajih.

Če sta dva kandidata dobila enak delež glasov, o izvolitvi med njima odloča žreb.

92. člen

Mandati, ki niso bili razdeljeni v volilnih enotah, se razdelijo na ravni države tako, da se listam oziroma istoimenskim listam dodeli toliko mandatov, kolikor znaša razlika med številom mandatov, ki bi jim pripadli na podlagi seštevka glasov na ravni države, in številom mandatov, ki so jih dobile v volilnih enotah.

Za razdelitev teh mandatov se najprej ugotovi, koliko od vseh 88 mandatov bi pripadlo listam oziroma istoimenskim listam sorazmerno številu glasov, ki so jih dobile v vseh volilnih enotah. To se ugotovi na podlagi zaporedja najvišjih količnikov, ki se izračunajo tako, da se seštevki glasov, ki so jih dobile liste oziroma istoimenske liste v vseh volilnih enotah, delijo z vsemi števili od 1 do 88 (d'Hondtov sistem).

Tiste liste oziroma istoimenske liste, ki na območju države niso dobile najmanj 4% od skupnega števila glasov, se pri delitvi mandatov ne upoštevajo.

Mandati iz prvega odstavka tega člena se dodelijo listam oziroma istoimenskim listam po vrstnem redu najvišjih količnikov iz prejšnjega odstavka, pri čemer se višji količniki štejejo kot mandati, ki jih je lista oziroma istoimenska lista prejela na podlagi 90. člena tega zakona.

Če bi kateri od list oziroma istoimenskih list pri delitvi mandatov v skladu s prvim odstavkom tega člena pripadlo manj mandatov, kakor jih je dobila pri delitvi na ravni volilne enote, se pri ugotavljanju, koliko mandatov bi pripadlo listam oziroma istoimenskim listam na podlagi seštevka glasov na ravni države, upošteva zmanjšano skupno število mandatov, ki jih je treba še razdeliti na ravni države.

95. člen

Volilna komisija posebne volilne enote za volitve poslancev italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ugotovi, koliko volivcev je vpisano v volilni imenik, koliko od njih je glasovalo, koliko jih je glasovalo po pošti, koliko glasovnic je bilo neveljavnih in prednostni vrstni red kandidatov.

Prednostni vrstni red kandidatov se točkuje. Za vsako prvo mesto se dodeli kandidatu toliko točk, kolikor je kandidatov na glasovnici. Za vsako naslednje mesto se dodeli točka manj. Točke, ki jih dobi posamezni kandidat, se seštejejo.

96. člen

Za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti je izvoljen tisti kandidat, ki je dobil največje število točk v volilni enoti. Če je dvoje ali več kandidatov dobilo enako največje število točk, med njimi o izvolitvi odloči žreb. Žreb opravi volilna komisija posebne volilne enote ob navzočnosti kandidatov oziroma njihovih predstavnikov.

Volilni izid iz prejšnjega odstavka ugotovi volilna komisija posebne volilne enote. O tem in o svojem delu sestavi zapisnik, ki ga podpišejo predsednik in člani komisije. Zapisnik in drug volilni material pošlje državni volilni komisiji.

DELOVNO GRADIVO